

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SAĞLIK BAKANLIĞI

2016 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ağustos 2017

İÇERİK

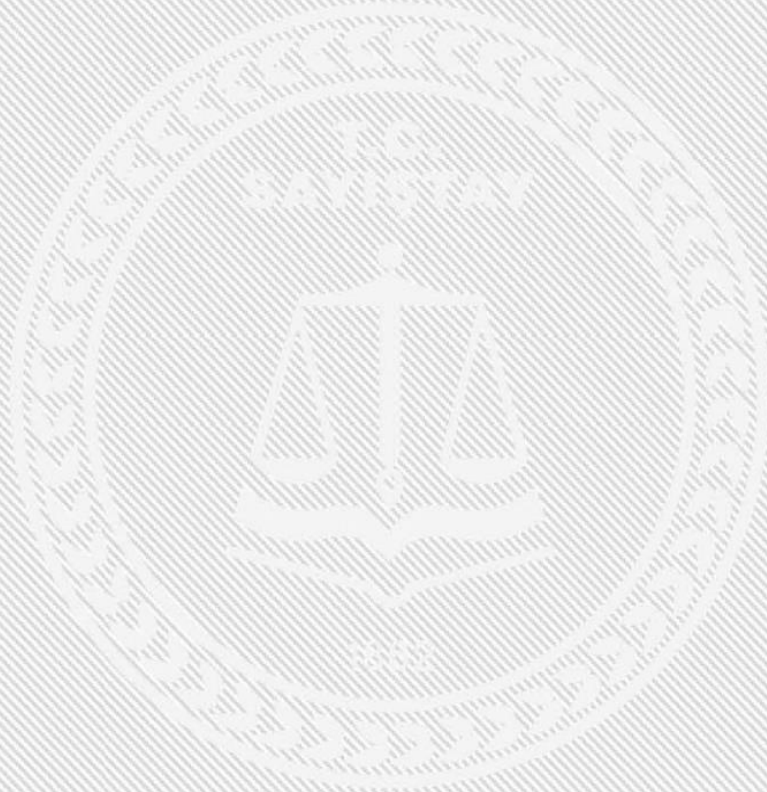
SAĞLIK BAKANLIĞI 2016 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	1
SAĞLIK BAKANLIĞINA BAĞLI DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ 2016 YILI DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU	23
SAĞLIK BAKANLIĞI 2016 YILI PERFORMANS DENETİM RAPORU	71

SAĞLIK BAKANLIĞI

2016 YILI

DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	4
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	4
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	5
5.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI.....	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	7
7.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	8
8.	EKLER.....	14

TABLÖLAR

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	1
Tablo 2: Tamamlandığı Halde 258 Nolu Hesapta İzlenen Varlıklar.....	6
Tablo 3: Kamuya Ait Hastanelerin Listesi.....	9
Tablo 4: Sosyal Tesisler 2016 Yılı Konsolide Gelir-Gider Tablosu.....	12

KISALTMALAR

ADSM	: Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi
BAKANLIK	: Sağlık Bakanlığı
KBS	: Kamu Muhasebe ve Bilişim Sistemi
KAMU İDARESİ	: Sağlık Bakanlığı (bağlı kuruluşlar hariç)
MYMY	: Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Mali Yapı

Sağlık Bakanlığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli I sayılı Cetvelde yer alan genel bütçeli idarelerden olup, faaliyetlerini merkezi yönetim bütçe kanunlarıyla verilen ödeneklerle gerçekleştirmektedir. 2016 yılı Bütçesiyle Sağlık Bakanlığına 4.212.521.000 TL ödenek tahsis edilmiş olup, bu tutar Merkezi Yönetim Bütçesinin % 0,75 ine tekabül etmektedir.

Ayrıca Bakanlık faaliyetlerinin finansmanında, bütçe dışında kalan döner sermaye işletmesinden aktarılan kaynaklar da dahil diğer yerlerden temin edilen 2.209.039.546,73 TL kaynak kullanılmıştır.

Bakanlığın 2016 yılı bütçe gideri ve ödenek kullanımı aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1: Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

Kod	Açıklama	Kesintili Başlangıç Ödeneği	Harcama
01	Personel Giderleri	1.261.313.000	1.313.535.350,20
02	SGK Devlet Primi Giderleri	280.726.000	283.857.407,11
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	281.335.000	286.267.575,75
05	Cari Transferler	98.337.000	93.140.649,11
06	Sermaye Giderleri	2.250.060.000	2.472.003.884,92
07	Sermaye Transferleri	40.750.000	55.984.576,67
Toplam:		4.212.521.000	4.504.789.443,76

Bakanlığın 2016 yılında bütçe ile verilen toplam ödeneği 4.212.521.000 TL'dir. Yıl içerisinde 614.645.418,15 TL aktarma/ekleme yapılmış ve 266.783.827,13 TL düşürülmüştür. Neticede kullanılabilir bütçe ödeneği 4.560.382.591,02 TL olmuş, maaşlardan kaynaklanan ödenek üstü harcama dahil 4.504.789.443,76 TL harcanmıştır.

Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Bakanlık mali işlemlerini 5018 sayılı Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir.

5018 sayılı Kanununun 49'uncu maddesinin ilk iki fıkrasında;

“Muhasebe sistemi; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak ve malî raporların düzenlenmesi ile kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak şekilde kurulur ve yürütülür.

Kamu hesapları, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulur.” denilmektedir.

Çerçeve hesap planı ile düzenlenecek mali raporların şekil, süre ve türleri Kanun'un 49 ve 80'inci maddelerine dayanılarak düzenlenip Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Bu düzenlemelere göre; muhasebe sistemi tahakkuk esastır. Mali yıl esasına göre tutulmaktadır. Kamu İdaresinin bütün varlık ve yükümlülükleri, gelir ve giderleri ile garantileri gibi tüm mali işlemlerini kapsar.

Mali raporlamanın amacı; yöneticilere, kamuoyuna ve denetim yetkililerine bilgi sunmaktır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Amaç” başlıklı 1'inci maddesinde; *“Bu Yönetmeliğin amacı, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, hesap ve kayıt düzeninde saydamlık, hesap verilebilirlik ve tekdüzenin sağlanması, işlemlerinin kayıt dışında kalmasının önlenmesi, faaliyetlerinin gerçek mahiyetlerine uygun olarak sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi; mali tablolarının zamanında, doğru, muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun, yönetimin ve ilgili diğer kişilerin bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak ve kesin hesabın çıkarılmasına temel olacak; karar, kontrol ve hesap verme süreçlerinin etkili çalışmasını sağlayacak şekilde hazırlanması ve yayımlanması ile mali istatistiklerin hazırlanması ve yayımlanmasına ilişkin usul, esas, ilke ve standartların belirlenmesidir.”* hükmü yer almaktadır.

Bu amacın gerçekleştirilmesi için; işlemlerin kayıt dışında kalmasının önlenmesi ile birlikte muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan mali tabloların belirlenen sürelerde yönetim ve ilgililerin bilgisine sunulması gerekmektedir.

Yönetmeliğin 310'uncu maddesinde kendi adına ekonomik varlık edinebilen, yükümlülük üstlenebilen, diğer kamu idareleri veya üçüncü şahıslarla ekonomik ilişkilere girebilen kapsama dâhil her kamu idaresinin bir kurumsal birim ve her kurumsal birimin bir mali raporlama birimi olduğu; 311'inci maddesinde kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticilerinin, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından, üst yöneticilerin de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumlu olduğu; 312'nci maddesinde kamu idarelerince, detaylı hesap planlarında yer alan hesaplardan aylık mizan ve yıllık olarak geçici ve kesin mizanların düzenleneceği; 313'üncü maddesinde kamu idarelerince hazırlanacak temel mali tabloların Bilanço, Faaliyet Sonuçları Tablosu ve Nakit Akış Tablosu olduğu; 314-316'ncı maddelerinde bu tabloların mahiyetleri ve nasıl düzenleneceği; 327'nci maddesinde de mali tabloların hangi dönemlerde hazırlanıp yayımlanacağı belirtilmiştir.

Bakanlığın muhasebe hizmetleri merkezde Merkez Saymanlık Müdürlüğü, taşrada ise defterdarlıklara bağlı muhasebe birimleri tarafından yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Taşınır kesin hesap cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, Bakanlığın temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde hazırlanarak kamuoyunun bilgisine ve denetim yetkililerine zamanında sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolardan yararlanacak olanlara makul güvence vermek amacıyla mali raporların güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, kaynakların etkili ve ekonomik ve mevzuatına uygun kullanılmasının sağlanması amacıyla kurulup işletilmesi gereken mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetim, mali saydamlığın ve hesap verilebilirliğin sağlanması amacıyla; kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Denetim çalışmaları sırasında; Sağlık Bakanlığının merkez ve taşra muhasebe hizmetlerinin yürütüldüğü muhasebe birimlerindeki cetvel ve belgeler ile bu birimlerdeki yevmiye kayıtları ve yevmiye kayıtlarına esas belgeler ile bunlara dayanak oluşturan ilgili harcama birimleri arşivlerinde muhafaza edilen kanıtlayıcı belgeler; tamlık, doğruluk, tutarlılık ve tabi olduğu mevzuatına uygunluk açısından incelenmiştir.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında Takip Edilen Yatırımlardan Tamamlananların İlgili Olduğu Maddi Duran Varlık Hesabına Alınmaması

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 187 ve 188'inci maddelerine göre 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı, kamu idarelerine ait yapımı süren maddi duran varlıklar ve bunlar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin iş tamamlanana kadar izlendiği geçici bir hesaptır. Yatırımlar tamamlandığında, geçici kabul belgesi veya işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlenmesi sonrasında, varlığın ilgili maddi duran varlık hesabına aktarma işleminin tamamlanması gerekmektedir.

258 nolu hesaba ait devir kayıtları üzerinden bazı il sağlık müdürlüğü hesapları seçilerek hesap detayları incelenmiş ve kayıtlara esas yatırımlardan aşağıdaki tabloda toplam tutarı gösterilen işlerin 2016 yılı öncesinde veya yılı içinde tamamlanan işlerden olduğu, geçici kabul ve bazıları için kesin kabul işlemlerinin de gerçekleştirildiği halde muhasebe birimlerine bilgi ulaştırılmaması nedeniyle ilgili varlık hesaplarına aktarılmadığı, halen 258 nolu hesapta izlendiği tespit edilmiştir.

Devreden hesapların ayrıntısının kamu idaresi birimlerince incelenmesi, tamamlanan yapım işlerine ait geçici kabul belgelerinin muhasebe birimlerine iletilerek yatırımların ilgili varlık hesaplarına aktarılmasının temin edilmesi gerekmektedir.

Tablo 2: Tamamlandığı Halde 258 Nolu Hesapta İzlenen Varlıklar

Sağlık Müd.	İlgili Hesaplarına Aktarılması Gereken Kayıtlar	Tutarı
Antalya	Antalya ADSM	12.465.989,83
Aydın	Kuşadası ve Kuyucak Devlet Hast. ile Söke ADSM	46.235.323,22
Ankara	Karapürçek ve Demetevler ADMS ile Etlik prefabrik ek binası	4.447.414,28
Bartın	Bartın ADSM	3.810.261,55
Eskişehir	112 Acil Komuta Kontrol Merkezi ve 1 hatalı kayıt	5.558.316,55
İzmir	Urla Depo Çatısı Onarımı Urla Sağlık Hizmetleri Binası Onarımı Bergama Sağlık Kompleksi	585.253,92
Muğla	Fethiye ADSM	5.164.077,42

Kamu idaresi cevabında; Tamamlandığı halde halen 258 yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen işlere ait geçici kabul belgelerinin ilgili muhasebe birimine iletilmesi ve yatırımların ilgili varlıklar hesabına aktarılması hususunda İl Sağlık Müdürlüklerinin 25.04.2017 tarih ve E.718 sayılı yazı ile talimatlandırılarak düzeltme kayıtlarına başlandığı ve müteakip işlerde bulguda belirtilen hususlara riayet edileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Tamamlandığı hale 258 nolu Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenen ve ilgili varlık hesaplarına kaydedilmeyen işlemler nedeniyle 2016 yılı mali tabloları ilgili hesaplar itibariyle 78.266.636,77 TL hatalı kayıt içermektedir.

Kamu idaresi; taslak rapora cevap süresi içerisinde, 2017 mali yılı ile ilgili olarak, bulguda belirtilen hususun düzeltilmesi için İl Sağlık Müdürlüklerini talimatlandırmış ve gerek bulguda belirtilen bazı iller, gerekse örneklem kapsamına alınmayan illerde düzeltme işlemlerine ivedilikle başlamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sağlık Bakanlığı 2016 yılına ilişkin ekte sunulan mali rapor ve tabloların “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde belirtilen hesap alanı hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Kamu İdarelerince İşletilen Sağlık Tesislerinin Ruhsatlandırılmaksızın Faaliyetlerine İzin Verilmesi

Kamu idarelerince açılıp işletilen sağlık tesisleri ruhsatlandırılmalıdır.

663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (c) bendi ile kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere ait sağlık kurum ve kuruluşlarına izin vermek ve ruhsatlandırmak, bu izin ve ruhsatları gerektiğinde süreli veya süresiz iptal etmek görevi Sağlık Bakanlığına verilmiştir. Özel hastanelerin ruhsatlandırılmasına ilişkin olarak “Özel Hastaneler Yönetmeliği” mevcut olup ilgili yönetmelik, Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, üniversitelere ve diğer kamu tüzel kişilerine ait hastaneleri kapsamamaktadır.

Aşağıdaki tabloda yer alan sağlık tesisleri geçici ruhsatla faaliyet göstermekte olup bunlar dışında ruhsat veya geçici ruhsat işlemleri halen devam ettiğinden belgesi olmaksızın faaliyet gösteren tesisler de mevcuttur.

Her ne kadar, Özel Hastaneler Yönetmeliği kapsamı dışında kalan hastanelerin bir kısmına ilişkin geçici ruhsatlandırma yapılsa da; ruhsatlandırılmaksızın ve geçici ruhsat ile faaliyet gösteren hastaneler için ruhsatlandırma şartlarının ikincil mevzuat ile düzenlenerek ruhsatlandırma işlemlerinin tamamlanması, bununla birlikte şartları taşımayan tesisler için mevzuatta öngörülen idari para cezalarının uygulanması ve muhasebeleştirilmesi gerekir.

Ülkemizdeki tüm sağlık tesislerinin standartlarının belirlenmesi, ruhsatlandırılması ve ruhsatlandırma sonrası faaliyetlerinin mevzuata uygun olup olmadığına dair denetimlerinin yapılması Bakanlık'ın görevleri arasında yer almaktadır. 3359 sayılı Kanun'un ek 11'inci maddesinde sağlık hizmeti sunumu ile ilgili tüm iş ve işlemlerin Sağlık Bakanlığınca denetleneceği belirtilmiş olup olağanüstü durumlar hariç, ruhsatsız olarak sağlık hizmeti sunan veya yetkisiz kişilerce sağlık hizmeti verdirenlerin, özel izne tabi hizmet birimlerini Sağlık Bakanlığı'ndan izin almaksızın açılan veya buralarda verilecek hizmetleri sunan sağlık kurum ve kuruluşlarının, hapis, adli veya idari para cezaları ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların üniversite sağlık uygulama ve

araştırma merkezleri yönünden Yükseköğretim Kurulunun görüşü alınarak Sağlık Bakanlığınca düzenleneceği belirtilmiştir. Ancak; henüz maddenin uygulanmasına yönelik ikincil mevzuat düzenlemesi yapılmamıştır.

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna, il özel idarelerine, belediyelere, üniversitelere ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna bağlı olarak hizmet veren sağlık tesisleri ve bağlı birimlerinin ruhsatlandırılmasına, denetimine esas asgari şartlara ve asgari şartları taşımayan tesislere uygulanacak müeyyidelere ilişkin ikincil mevzuat düzenlemesi olmadığından, bahsi geçen tesislere 01/11/2013 tarihli Bakanlık onayı ile 01/01/2015 tarihine kadar geçerli olmak üzere geçici ruhsatname düzenlenmiştir. Daha sonra, geçici ruhsat belgelerinin geçerlilik süreleri aralıklarla uzatılmıştır. Geçici ruhsat belgelerinin geçerlilik süresinin uzatıldığı son tarih 01/06/2017'dir.

Ancak, tesislere ilişkin asgari şartlar düzenlenmediğinden; geçici ruhsat belgesi, sağlık tesisinin sahip olması gereken standartları taşıdığını gösteren bir belge değildir. Oysa ki; ruhsatlandırma hem sağlık tesislerinin taşınması gereken önemli nitelikleri garanti altına almak, hem tesisler arasında standardizasyonu sağlamak hem de tesislerin denetimine esas göstergeleri belirlemek açısından gereklidir. 2015 yılı raporunda da yer alan bu hususta herhangi bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Kamu idarelerince işletilen sağlık tesislerinin ruhsatlandırma işlemlerinin usulüne uygun olarak tamamlanabilmesi için;

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumuna, belediyelere, üniversitelere ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna bağlı olarak hizmet veren sağlık tesisleri ve bağlı birimleri ile ilgili olarak gerekli ikincil mevzuat düzenlemesi yapılması ve ruhsatlandırma işlemlerinin ivedilikle tamamlanması önerilir.

Tablo 3: Kamuya Ait Hastanelerin Listesi

TÜRKİYE KAMU HASTANELERİ KURUMU LİSTESİ	RUHSAT SAYISI
ÜNİVERSİTE HASTANESİ	72
DİŞ FAKÜLTESİ HASTANESİ	43
EĞİTİM ARAŞTIRMA HASTANESİ	71
DAL HASTANESİ	51
GENEL HASTANE	485
DİŞ HASTANESİ	17

AĞIZ E DİŞ SAĞLIĞI MERKEZİ	132
ENTEGRE (EI)	91
TOPLAM	962
TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU LİSTESİ	
ENTEGRE (EI-EII)	136
TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ	755
AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	5100
HALK SAĞLIĞI LABORATUVARI (L1-L2)	55
EĞİTİM AİLE SAĞLIĞI MERKEZİ	4
TOPLAM	6050
BELEDİYE HASTANESİ	3
ASKERİ HASTANE BAĞLI BİRİM (EK BİNA)	26
ASKERİ E GRUBU SAĞLIK MERKEZİ (EK BİNA)	5
TOPLAM RUHSAT SAYISI	7015

Not: 7 adet Askeri Hastane (3 Eğitim Araştırma Hastanesi, 3 Genel Hastane, 1 Dal Hastanesi) için geçici ruhsat düzenlenerek Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu listesi içine dahil edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; Ruhsatlandırmada uygulama birliği sağlanması ve kamu, özel ve üniversiteler için tek bir standart oluşturulması için kamu, özel ve üniversite hastanelerini bir bütün olarak kapsayan “Sağlık Tesisleri Planlama, Ruhsatlandırma ve Denetim Yönetmeliği” çalışmasının başlatıldığı, ikincil mevzuat çalışmalarının hala devam etmekte olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca gerekli şartları taşımayan özel hastanelere idari para cezaları uygulandığı, bulgu konusu kamu hastaneleri için ise Sağlık Hizmetleri Fiyat Tarifesi gereği ruhsat bedeli alınmadığından bu tesisler için ruhsat bedeli ile ilgili bir kamu zararına sebebiyet verilmediği belirtilmiştir.

Sonuç olarak sağlık tesislerinin planlaması ve ruhsatlandırılması ile ilgili olarak kamu ve özel tesisleri bütüncül bir şekilde kapsayacak yeni bir yönetmelik hazırlık çalışmalarının devam ettiği belirtilmekle birlikte henüz çalışmalar tamamlanmadığı için bulgu konusu husus devam etmektedir.

Dolayısıyla, Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu, belediyeler, üniversiteler ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumuna bağlı olarak hizmet veren sağlık tesisleri ve bağlı birimleri ile ilgili olarak gerekli ikincil mevzuat düzenlemesinin ve ruhsatlandırma işlemlerinin ivedilikle tamamlanması,

önerilir.

BULGU 2: Sağlık Bakanlığı Bünyesindeki Sosyal Tesislerin Mali İşlemlerinin 5018 Sayılı Kanuna Uygun Biçimde Yürütülmemesi ve Raporlanmaması

Kamu İdaresi bünyesinde farklı adlar altında faaliyet göstermekte olan sosyal tesislerin mali işlemlerinin 5018 Sayılı Kanuna uygun biçimde yürütülmesi ve raporlanması gerekir.

Kamu İdaresi bünyesinde yemekhane, misafirhane, kreş, eğitim ve dinlenme tesisi, hekimevi ve eğitim, araştırma ve uygulama merkezi olmak üzere toplam 64 adet sosyal tesis faaliyet göstermektedir. Söz konusu tesisler (ayrı bir kuruluş kanuna tabi olan Yalova Termal Tesisi hariç) 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 191'inci maddesinde belirtilen “*Devlet Memurları için lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde çocuk bakımevi ve sosyal tesisler kurulabilir.*” hükmüne dayanılarak kurulmuşlardır. Aynı maddede bunların kuruluş ve işletme esas ve usullerinin Devlet Personel Başkanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığınca birlikte hazırlanacak genel yönetmelikle belirlenmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu tesisler 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın 10'uncu maddesi “o” bendi ve 11'inci maddesi “o” bendi hükümlerine dayanılarak çıkartılan Kamu Kurum ve Kuruluşlarınınca İşletilen Sosyal Tesislerin Muhasebe Uygulamalarına Dair Esas ve Usuller ile kamu sosyal tesislerine ilişkin tebliğler çerçevesinde faaliyetlerini yürütmektedirler. Ancak, mevcut durumda sosyal tesislerin faaliyetleri 5018 sayılı Kanunda belirtilen temel çerçeve ile uyumlu değildir.

Sosyal tesislerin gelirini oluşturan tarifeler belirtilen tebliğler çerçevesinde belirlenmekte, gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin belgeleri kamu idaresi muhasebe belgeleri ve bütçelerinden ayrı tutulmaktadır. Bu tesislerin işletme giderleri için bağlı oldukları kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması esastır. Kamu Haznedarlığı Genel Tebliğine göre ise, sosyal tesisler adına kamu idaresi hesaplarından ayrı olarak kamu ve özel bankalarda hesap açtırılabilmektedir. Bu düzenlemelere göre söz konusu tesisler kamu idaresi bünyesinde olup hesap bakımından ayrı tutulduğundan yıl sonunda karlarının ne yapılacağı veya kamu idaresince de karşılanamayan zararlarının ne şekilde finanse edileceği belirsizdir. Sosyal tesisler adına açılan banka hesapları muhasebe birimlerinden ayrı tutulmakta ve yıl sonu bakiyeleri kamu idaresi hesaplarına aktarılmamakta, bu hesaplar içerisinde görünmemektedir.

Diğer taraftan, sosyal tesislere ilişkin söz konusu düzenlemelerde, muhasebe işlemlerinin yürütülmesinden ve kayıtlara alınmasından, muhasebe görevlisinin sorumlu olduğu; hesapların mali yıl esasına göre tutulacağı; kapsama dahil her bir sosyal tesisin raporlama birimi olduğu ve kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı sosyal tesislerin mali raporlarının bu kurumların merkezinde konsolide edilip belirlenen sürelerde Maliye Bakanlığına gönderileceği belirtilmektedir. Oysaki 5018 sayılı Kanun'un 61'inci ve 62'nci maddelerinde muhasebe hizmeti, muhasebe yetkilisi, muhasebe yetkilisi mutemedi ve bu görevlere atanacakların taşınması gereken şartlar belirtilmiş olup Kanunda “*muhasebe görevlisi*” adı altında bir görev tanımlanmamıştır. Dolayısıyla, sosyal tesislerde muhasebe kayıtlarını tutmakla görevli kişiler, 5018 sayılı Kanundaki muhasebe yetkilisinin taşınması gereken şartları taşımamaktadır.

Kamu İdaresi mali tablolarında gösterilmeyen 64 adet sosyal tesisin gelir ve giderlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sonuç olarak, sosyal tesis faaliyetlerinin bağlı oldukları Kamu idaresine ait mali tablolarda gösterilebilmesi için 5018 sayılı Kanuna uygun olarak gerekli düzenlemelerin yapılması önerilir. Geçen yıl mali denetim raporunda da yer alan bu hususta bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Tablo 4: Sosyal Tesisler 2016 Yılı Konsolide Gelir-Gider Tablosu

Bilanço Hesabı Esasına Tabi Sosyal Tesisler	Gider (1)	Gelir (2)	Fark (2-1)
Yemekhaneler	3.706.703,96	5.159.520,49	1.452.816,53
Diğer Sosyal Tesisler	2.663.940,29	2.787.299,22	123.358,93
Toplam (A):	6.370.644,25	7.946.819,71	1.576.175,46
İşletme Hesabı Esasına Tabi Olan Sosyal Tesisler	Gider (1)	Gelir (2)	Fark (2-1)
Eğitim ve Dinlenme Tesisleri	224.024,55	342.104,56	118.080,01
Misafirhaneler	152.123,86	262.217,75	110.093,89
Kreşler	623.495,91	674.686,48	51.190,57
Yemekhaneler	11.223.359,51	11.448.970,26	225.610,75
Toplam (B):	12.223.003,83	12.727.979,05	504.975,22
Genel Toplam (A+B):	18.593.648,08	20.674.798,76	2.081.150,68

Kamu idaresi cevabında; Bakanlık bünyesindeki 61 adet sosyal tesisin 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nın 10'uncu maddesinin o) bendi ve 11'inci maddesinin o) bendi hükümlerine dayanılarak çıkartılan Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca İşletilen Sosyal Tesislerin Muhasebe Uygulamalarına Dair Esas ve Usuller ile kamu sosyal tesislerine ilişkin tebliğler çerçevesinde faaliyetlerini yürüttüğü ifade edilmiştir.

Sosyal tesislerin gelirini oluşturan tarifelerin yayımlanan tebliğler çerçevesinde belirlenmekte olduğu; söz konusu tesislerin gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin belgelerin kamu idaresi muhasebe belgeleri ve bütçeleri ile birlikte tutulması ile bu tesislerin işletme giderleri için bağlı oldukları kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması hususunda gerekli tedbirlerin alınarak sosyal tesislerin faaliyetlerini bağlı oldukları kamu idaresine ait mali tablolarda gösterilebilmesi için gerekli önem ve hassasiyeti göstermeleri konusunda İl Sağlık Müdürlüklerine uyarılar yapılacağı belirtilmiştir.

Sosyal tesislerin mali yapısının mevzuat ile düzenlenmesine ilişkin talebin ise 11.05.2017 tarih ve 318 sayılı yazı ile Maliye Bakanlığına gönderildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak sosyal tesis faaliyetlerinin bağlı oldukları kamu idaresine ait mali tablolarda gösterilebilmesi için 5018 sayılı Kanuna uygun bir biçimde gerekli düzenlemelerin yapılması önerilir.

8. EKLER

Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 15.0		Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yıl : 2016			
AKTİF HESAPLAR		N Yılı 2016		PASİF HESAPLAR		N Yılı 2016	
1 DÖNEN VARLIKLAR		109.096.261,54		3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		401.469.566,23	
10 HAZİR DEĞERLER		2.767.278,08		32 FAALİYET BORÇLARI		369.671.765,12	
102 BANKA HESABI		18.566,03		320 BÜTÇE EMANETLERİ HESABI		1.906.392,52	
104 PROJE ÖZEL HESABI		2.748.712,05		325 NAKİT TALEP VE TAHSİSLERİ HESABI		367.765.372,60	
12 FAALİYET ALACAKLARI		22.990,81		33 EMANET YABANCI KAYNAKLAR		29.723.509,87	
120 GELİRLERDEN ALACAKLAR HESABI		105,00		330 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		3.590.285,14	
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		22.885,81		333 EMANETLER HESABI		26.133.224,73	
14 DİĞER ALACAKLAR		17.822.828,58		36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		1.035.493,55	
140 KİŞİLERDEN ALACAKLAR HESABI		17.822.828,58		361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HESABI		978.556,20	
15 STOKLAR		25.486.385,90		362 FONLAR VEYA DİĞER KAMU İDARELERİ ADINA YAPILAN TA		56.937,35	
150 İLK MADDE VE MALZEME HESABI		25.486.385,90		37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		1.032.530,31	
16 ÖN ÖDEMELER		62.991.704,17		372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI HESABI		1.032.530,31	
162 BÜTÇE DIŞI AVANS VE KREDİLER HESABI		62.975.161,73		39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		6.267,38	
165 MAHSUP DÖNEMİNE AKTARILAN AVANS VE KREDİLER HESABI		16.542,44		397 SAYIM FAZLALARI HESABI		6.267,38	
19 DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		5.074,00		4 UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		60.106.126,75	
197 SAYIM NOKSANLARI HESABI		5.074,00		43 DİĞER BORÇLAR		474,94	
2 DURAN VARLIKLAR		11.624.288.875,83		430 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		474,94	
22 FAALİYET ALACAKLARI		7.866,32		47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		60.105.651,81	
226 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HESABI		7.866,32		472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIGI HESABI		60.105.651,81	
24 MALİ DURAN VARLIKLAR		815.362.243,54		5 ÖZ KAYNAKLAR		11.271.809.444,39	
242 DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLARA YATIRILAN SERMAYELER H		815.362.243,54		50 NET DEĞER		4.058.991.004,16	
25 MADDİ DURAN VARLIKLAR		10.808.339.628,52		500 NET DEĞER HESABI		4.058.991.004,16	
250 ARAZİ VE ARSALAR HESABI		741.916.660,92		51 DEĞER HAREKETLERİ		12.429.617.384,69	
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLERİ HESABI		2.065,00		519 DEĞER HAREKETLERİ SONUÇ HESABI		12.429.617.384,69	
252 BİNALAR HESABI		167.522.653,48		57 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI		17.446.259,74	
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HESABI		54.504.754,65		570 GEÇMİŞ YILLAR OLUMLU FAALİYET SONUÇLARI HESABI		17.446.259,74	
254 TAŞITLAR HESABI		709.039.966,97		58 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI		-3.099.790.911,58	
255 DEMİRBAŞLAR HESABI		211.087.934,57		580 GEÇMİŞ YILLAR OLUMSUZ FAALİYET SONUÇLARI HESABI (		-3.099.790.911,58	
257 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-875.250.758,60		59 DÖNEM FAALİYET SONUÇLARI		-2.134.454.292,62	
258 YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR HESABI		9.799.516.351,53		591 DÖNEM OLUMSUZ FAALİYET SONUCU HESABI (-)		-2.134.454.292,62	
26 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		0,00					
260 HAKLAR HESABI		23.037.932,43					
264 ÖZEL MALİYETLER HESABI		2.956.108,80					
268 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-25.994.041,23					
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR		579.137,45					
294 ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN VARLIKLAR		48.536.706,96					
299 BİRİKMiŞ AMORTİSMANLAR HESABI (-)		-47.957.569,51					

TABLO 1.12 BİLANÇO

Kurum Kodu : 15.0	Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI	Yıl : 2016	
AKTİF TOPLAMI	11.733.385.137,37	PASİF TOPLAMI	11.733.385.137,37
Bilanço Dipnotları :			
906 MAHSUP DÖNEMINE AKTARILAN KULLANILACAK ÖDENEKLER H	16.542,44		
907 MAHSUP DÖNEMINE AKTARILAN ÖDENEKLER HESABI	16.542,44		
910 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI HESABI	228.189.136,16		
911 ALINAN TEMİNAT MEKTUPLARI EMANETLERİ HESABI	228.189.136,16		
920 GİDER TAAHHÜTLERİ HESABI	981.750.111,58		
921 GİDER TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	981.750.111,58		
922 KAMU-ÖZEL İŞ BİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ HESABI	20.321.143.692,84		
923 KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ MODELİ TAAHHÜTLERİ KARŞILIĞI HESABI	20.321.143.692,84		
948 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAKLAR HESABI	247.322.557,76		
949 BAŞKA BİRİMLER ADINA İZLENEN ALACAK EMANETLERİ HESABI	247.322.557,76		
998 DİĞER NAZİM HESAPLAR HESABI	2.857.547,25		
999 DİĞER NAZİM HESAPLAR KARŞILIĞI HESABI	2.857.547,25		

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0			Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI			Yılı : 2016		
Ekonomik Kodlar		GİDERİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar		GELİRİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	
630		GİDERLER HESABI	2.455.244.441,58	600		GELİRLER HESABI	320.790.148,96	
630	01	Personel Giderleri	1.314.705.057,78	600	01	Vergi Gelirleri	227.260.621,66	
630	01	Memurlar	1.216.394.795,04	600	01	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	164.094.086,14	
630	01	Sözleşmeli Personel	15.139.851,85	600	01	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	45.221.966,09	
630	01	İşçiler	67.279.902,14	600	01	Damga Vergisi	16.362.077,14	
630	01	Geçici Personel	15.550.979,91	600	01	Harçlar	1.582.492,29	
630	01	Diğer Personel	339.528,84	600	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	3.377.047,68	
630	02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	283.857.407,11	600	03	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	186.066,78	
630	02	Memurlar	265.126.572,33	600	03	Malların kullanma veya faaliyette bulunma izni ge	121.986,40	
630	02	Sözleşmeli Personel	3.491.909,18	600	03	Kurumlar Hasılatı	26.071,00	
630	02	İşçiler	12.631.657,91	600	03	Kira Gelirleri	3.042.658,37	
630	02	Geçici Personel	2.471.222,83	600	03	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	265,15	
630	02	Diğer Personel	44.169,09	600	04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	12.111.248,85	
630	02	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri Gecikme Cezası ve Zamları	91.875,77	600	04	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	2.525.362,33	
630	03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	240.640.740,51	600	04	Diğer İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	169.903,95	
630	03	Üretim Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	38.764,70	600	04	Kurumlardan ve Kişilerden Alınan Yardım ve Bağışla	9.415.982,57	
630	03	Tüketim Yönelik Mal ve Malzeme Alımları	108.853.102,06	600	05	Diğer Gelirler	67.566.266,22	
630	03	Yolluklar	26.366.570,37	600	05	Faiz Gelirleri	150.133,22	
630	03	Görev Giderleri	9.071.459,41	600	05	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	51.2849,39	
630	03	Hizmet Alımları	53.347.754,68	600	05	Para Cezaları	10.121.550,01	
630	03	Temsil ve Tanıtma Giderleri	1.021.882,80	600	05	Diğer Çeşitli Gelirler	56.791.733,60	
630	03	Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım	41.073.755,19	600	11	Değer ve Miktar Değişimleri Gelirleri	231.383,44	
630	03	Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri	867.451,30	600	11	Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumlu Kur	231.383,44	
630	05	Cari Transferler	93.141.749,11	600	25	Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	10.243.581,11	
630	05	Hazine Yardımları	38.563.100,00	600	25	Gen BütKap Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan VEİEd Gel	9.464.553,28	
630	05	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	32.778.439,76	600	25	Özel BütKap Kamu İd Bedelsiz Olarak Alınan VEİEd Gel	59.240,82	
630	05	Yurtdışına Yapılan Transferler	21.800.209,35	600	25	Düz ve Den Kur Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	3.089,00	
630	07	Sermaye Transferleri	150.955.475,42	600	25	Mahalli İd Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan VEİEd Gel	716.698,01	
630	07	Yurtiçi Sermaye Transferleri	135.341.581,84					
630	07	Yurtdışı Sermaye Transferleri	15.613.893,58					
630	11	Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	435.678,31					
630	11	Döviz Mevcudunun Değerlenmesinde Oluşan Olumsuz Ku	840,12					
				NET GELİR TOPLAMI :				320.790.148,96

28/02/2017 09:34

Sayfa 1 / 3

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0			Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI		Yılı : 2016	
Ekonomik Kodlar			GİDERİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	
					GELİRİN TÜRÜ	
					Cari Yıl (N)	
630	11	99	Diğer Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	434.838,19		
630	12		Gelirlerin Ret ve ladesinden Kaynaklanan Giderler	72.841.743,35		
630	12	01	Vergi Gelirlerinin Ret ve ladesinden Kaynaklan	72.259.724,71		
630	12	03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinin Ret ve ladesinde	29.095,39		
630	12	05	Diğer Gelirlerin Ret ve ladesinden Kaynaklanan Gid	552.923,25		
630	13		Amortisman Giderleri	100.333.470,47		
630	13	01	Maddi Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	90.632.574,38		
630	13	02	Maddi Olmayan Duran Varlıkların Amortisman Giderle	8.910.092,35		
630	13	03	Diğer Duran Varlıkların Amortisman Giderleri	790.803,74		
630	14		İlk Madde ve Malzeme Giderleri	45.620.378,76		
630	14	01	Kırtasiye Malzemeleri	6.825.891,12		
630	14	02	Beslenme, Gıda Amaçlı ve Mutfakta Kullanılan Tüketim Malzeme	232.370,28		
630	14	03	Tıbbi ve Laboratuvar Sarf Malzemeleri	8.011.292,63		
630	14	04	Yakıtlar, Yakıt Katkıları ve Katkı Yağlar	4.652.149,99		
630	14	05	Temizleme Ekipmanları	2.069.587,37		
630	14	06	Giyecek, Mefruşat ve Tuhafiye Malzemeleri	10.485.831,41		
630	14	07	Yiyecek	818.198,05		
630	14	08	İçecek	153.443,72		
630	14	09	Canlı Hayvanlar	43.217,58		
630	14	10	Zirai Maddeler	14.958,67		
630	14	12	Bakım Onarım ve Üretim Malzemeleri	1.963.370,40		
630	14	13	Yedek Parçalar	4.197.401,33		
630	14	14	Nakil Vasıtaları Lastikleri	2.780.846,93		
630	14	15	Değişim, Bağış ve Satış Amaçlı Yayınlar	122.697,92		
630	14	16	Spor Malzemeleri Grubu	3.181,84		
630	14	17	Basınçlı Ekipmanlar	17.941,90		
630	14	99	Diğer Tüketim Amaçlı Malzemeler	3.227.997,62		
630	15		Karşılık Giderleri	1.196.602,68		
630	15	04	Kıdem Tazminatı Karşılıkları	1.196.602,68		
630	20		Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	87.716,18		
630	20	02	Kişilerden Alacaklardan Silinenler	87.716,18		
630	25		Kamu İd Bedelsiz Ol Devr Mali Olmayan Varlıklardan Kay Gid	11.626.755,25		
630	25	01	Genel BütKap Kamu İdarelerine Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	9.389.127,76		

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Kurum Kodu : 15.0	Adı : SAĞLIK BAKANLIĞI	Yılı : 2016
-------------------	------------------------	-------------

Ekonomik Kodlar	GİDERİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	GELİRİN TÜRÜ	Cari Yıl (N)
630 25 02	Özel Bütçe Kap Kamu İd Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	442.572,83			
630 25 03	Düz ve Den Kurumlara Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	3.089,00			
630 25 04	Sosyal Güvenik Kurumlarına Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	30.856,40			
630 25 05	Mahalli İdarelere Bedelsiz Olarak Dev Var KayGid	1.761.309,26			
630 30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	127.071.127,27			
630 30 06	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	127.071.127,27			
630 99	Diğer Giderler	12.730.539,38			
630 99 99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Giderler	12.730.539,38			

GİDERLER TOPLAMI : 2.455.244.441,58

GİDERLER TOPLAMI(A)	2.455.244.441,58			
GELİRLER TOPLAMI(B)	320.790.148,96			
İNDİRİM ;İADE;İSKONTO TOPLAMI (C)	0,00	NET GELİR (D= B- C)	320.790.148,96	FAALİYET SONUCU D- A -2.134.454.292,62

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>

**SAĞLIK BAKANLIĞINA BAĞLI DÖNER
SERMAYE İŞLETMELERİ**

2016 YILI

DÜZENLİLİK DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	23
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	23
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	24
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	24
5.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	26
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	35
7.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	36
8.	EKLER.....	62

TABLÖLAR

Tablo 1: Elden Çıkarılan Varlıklar ve Amortismanlarına İlişkin Hatalı Kayıtlar.....59

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
ASOS	: Acil Sağlık Otomasyon Sistemi
Bakanlık	: Sağlık Bakanlığı
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
Kamu İdaresi	: Sağlık Bakanlığı (bağlı kuruluşlar hariç)
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KSHST	: Kamu Sağlık Hizmetleri Satış Tarifesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
SUT	: Sağlık Uygulama Tebliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
UMKE	: Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Kamu İdaresi bünyesindeki 81 İl Döner Sermaye İşletmesi ve Merkez Döner Sermaye İşletmesi Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine tabi olup muhasebe işlemleri Bakanlık ve bağlı kuruluşları tarafından kullanılan Tek Düzen Muhasebe Sistemi üzerinden yürütülmektedir. 81 İl Döner Sermaye İşletmesi ve Merkez Döner Sermaye İşletmesini içerecek şekilde 209 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre hazırlanan 2016 yılı konsolide mali tablolarına göre; döner sermayeli işletmelerin sermayesi 815,362,243.54 TL olup toplam aktif büyüklüğü 1.426.277.677,54 TL dir. Döner sermaye gelir toplamı 2.761.999.586,70 TL, gider toplamı 2.640.771.221,56 TL; dönem net karı ise 121.228.365,14 TL'dir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Geçici ve kesin mizan
- Bilanço
- Gelir tablosu

Denetim görüşü, kamu idaresinin konsolide edilmiş temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak

yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve

mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmeti Alım Sözleşmesi Kapsamında Yapılan İskontoların Niteliğine Uygun Muhasebeleştirilmemesi ve Raporlanmaması

SGK adına düzenlenen faturalarda tahakkuk tutarı ile götürü bedel ödeme arasındaki tahakkuk fazlası satış iskontosu olarak muhasebeleştirilmelidir.

İl sağlık müdürlüğü döner sermaye işletmelerince genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilere verilen 112 acil sağlık yardımı hizmetleri Sağlık Bakanlığınca belirlenen tarife üzerinden faturalandırılmakta ve 600 Yurt İçi Satışlar ve 120 Alıcılar (SGK dan alacaklar) hesabında muhasebeleştirilmektedir. Hizmet karşılığında SGK götürü bedel ödemesinden 81 il sağlık müdürlüğüne aktarılan pay 120 no'lu hesaba alacak kaydedilerek alacak hesapları kapatılmaktadır.

SGK götürü bedel ödemeleri ile Bakanlık hizmet fatura bedelleri (alacakları) arasında oluşabilen fark; SGK ödemesi alacaklardan çok ise 602.99 Diğer Gelirler Hesabına, alacak SGK ödemesinden fazla ise 659.03 SGK Alacakları Terkini hesabına kaydedilmektedir. Terkin (silme) kaydı 09/07/2007 tarih ve 2007/12377 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince düzenlenen 18/07/2012 tarihli bir protokol ile kararlaştırılmıştır¹.

Bu noktada SGK götürü bedel ödemeleri ile Bakanlık hizmet fatura bedelleri (alacakları) arasında oluşabilen fark sağlık hizmeti sunumundan kaynaklanan esas faaliyet ile ilgili bir farktır. Dolayısıyla fark birinci lehine ise ek olarak doğan gelirin 602.99 Diğer Gelirler Hesabına kaydedilmesi doğru bir uygulamadır. Ancak ikinci lehine ise farkın 659.03 SGK Alacakları Terkini hesabına esas faaliyet dışı gider olarak kaydedilmesi hatalı bir kayıt oluşturmaktadır. Zira Döner Sermayeli İşletmeler Muhasebe Yönetmeliği'ne göre (madde 432)

---

¹4736 sayılı Kanun'un 1 inci maddesinde genel bütçeye dahil işletmelerin üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamayacağı belirtilmiş, 3 üncü maddede bu hükümden muaf tutulacak kişi veya kurumların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği belirtilmiştir. Bu yetkiye istinaden çıkartılan 2007/12377 ve 2012/2688 sayılı Kararlar'dan birincisi ile SGK'ya ikincisi ile GSS kapsamındakilere muafiyet getirilmiştir. Dolayısıyla Bakanlıkça sunulan sağlık hizmetler karşılığında SGK indirimli veya ücretsiz hizmet alabilmektedir. 2007/12377 sayılı Karar kişiler için getirilen muafiyetin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların bir protokol ile belirleneceği belirtilmektedir.

659 no'lu hesap işletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetleri ile ilgili gider ve zararların izlenmesi gereken bir hesaptır. Burada fark sağlık hizmeti sunumundan kaynaklanan esas faaliyet ile ilgili bir farktır. Bu esasa uygun olarak farkın satış iskontosu olarak muhasebeleştirilmesi gerekir. Zira 611 Satış İskontoları Hesabı, satışla ilgili faturanın düzenlenip satışın gerçekleşmesinden sonra yapılan her türlü iskontoların izlenmesi için kullanılır (madde 399).

81 il sağlık müdürlüğü döner sermayeli işletmeleri için 2016 yılında 659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar hesabınının 03 alt kodunda izlenen, götürü bedel sözleşmesi nedeniyle tahsil edilemeyerek terkin edilen tutar 434.641.927,07 TL'dir. Tahakkuk tutarı ile götürü bedel ödemesi arasında oluşan fark aslen bir terkin değil, 4736 sayılı Kanun'un 1 inci madde hükmüne istisna olarak öngörülen bir indirim veya iskonto uygulamasıdır. Esas faaliyetle ilgili bu indirimin esas faaliyet ile ilgili olmayan 659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar hesabına kaydedilmesi gelir tablosunda net satışlar, brüt satış karı veya zararı ve faaliyet karı veya zararı kalemlerinin gerçek durumu yansıtmaması sonucunu doğurmaktadır.

Muhasebe temel kavramlarından sosyal sorumluluk ve tam açıklama kavramlarının da gereği olarak 659 nolu hesaba kaydedilerek terkin edilen 434.641.927,07 TL'nin aylık düzenlenen faturalarda satış iskontosu olarak gösterilmesi, 611 Satış İskontoları hesabına borç kaydedilmesi ve bu suretle 120 Alıcılar hesabı ile gelir tablosunun gerçek durumu yansıtmaması temin edilmelidir. 2015 yılı raporunda da yer alan bu hususta bir ilerleme kaydedilmemiştir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin tam ve doğru gösterilebilmesi ve gelir esas alınarak hesaplanan ek ödemelerde yersiz ödemeye neden olunmaması amacıyla;

Götürü bedel sözleşmesi kapsamında tahsil edilmesi mümkün bulunmadığı kesinleşen satışların satış iskontoları hesabında izlenmesi,

Muhasebeleştirmeye ilişkin kurallarda usulüne uygun olarak düzenlenmiş muhasebe yönetmeliklerinin alınması, konusu muhasebeleştirme ile ilgili olmayan düzenlemelerde muhasebeye ilişkin hükümlere yer verilmemesi,

önerilir.

Kamu idaresi cevabında; 02.01.2012 tarih ve 2012/2688 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın l'inci maddesinde "*tedavi giderleri sayılan Kurumlarca karşılanan kişiler, Sağlık Bakanlığına bağlı tüm sağlık kurum ve kuruluşlarından alınan tedavi hizmetleri karşılığı tutarlardan, Sağlık Bakanlığı ile geri ödeme kurumları arasında sağlanan mutabakat gereği tespit olunan aylık ödeme tutarını aşan kısmına isabet eden hizmet bedelleri oranında, ... 4736 sayılı Kanun'un l'inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaftır.*"

2'nci maddesinde ise, "*Bu Kararın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı, Maliye Bakanı ve Sağlık Bakanı tarafından müştereken belirlenir.*" Hükümlerinin yer aldığı belirtilmektedir.

Bu hükümler çerçevesinde, ilgili Bakanlar arasında mutabakat sağlandığı ve bu mutabakat gereği tespit olunan aylık ödeme tutarını aşan ve 4736 sayılı Kanun'un l'inci maddesinden muaf tutulacak hizmet bedellerinin terkin edilmesine ilişkin esas ve usullerin belirlendiği belirtilmiştir. Bu mutabakatın 5'inci maddesinde Bakanlık ve Kurumca imzalanan protokol kapsamında tedavi giderleri karşılanan kişiler için yılı içinde düzenlenen faturaların toplam tutarından, Sözleşme kapsamında yapılmış ödemelerin toplam tutarını aşan kısmının tamamının cari yıl aralık ayı son gününe kadar terkin edileceği kararlaştırılmıştır.

Diğer taraftan Muhasebe Yönetmeliği'nin 97'nci maddesi b/5 fıkrasında; alacaklardan tahsil edilebilme niteliğini kaybetmiş olanların 120 Alıcılar hesabına alacak, 659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar Hesabına borç kaydedileceği hükmünün yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 81 İl Valiliğine (Defterdarlık) yazılan 11.06.2011 tarihli ve 07150 sayılı yazısında faturalardan götürü bedeli aşan kısmının yıl sonuna kadar 659-Diğer Olağan Gider ve Zararlar Hesabına borç, 120-Alıcılar Hesabına alacak yazılarak muhasebe kayıtlarından çıkarılmasının ifade edildiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan Global Bütçe Protokolü gereği SGK'dan tahsil edilemeyen tahakkuk tutarının iskonto yapılmayıp terkin yapılması nedeniyle gelir tablosunda ki net satışlar ile faaliyet karı veya zararının terkin tutarı kadar fazla hesaplandığı, ancak bu fazlalığın gelir tablosunun olağan kar veya zarar bölümünde düzeldiği ifade edilerek bu durumun gelir tablosu sonundaki dönem net karı veya zararını etkilemediği belirtilmiştir. Dolayısıyla bu konuda yapılan uygulamanın mer'i mevzuata uygun olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak 2015 yılı raporunda da yer alan bu hususta bulgu, kamu idaresi cevabı ve sonuç kısmı aynı olup bir ilerleme kaydedilmemiştir. Bulgu; esas faaliyet ile ilgili iskontoların esas faaliyet dışı gider kaydedilmesi nedeniyle net satışlar, brüt satış, faaliyet kar ve zararlarının gerçek durumu yansıtmaması ile ilgili olup döner sermayeli işletmelerde sağlıklı bir mali tablonun oluşturulmasına yönelik bir tespit içermektedir. Kamu idaresi cevabının sonunda da, bulguyu destekler nitelikte, gelir tablosundaki net satışlar ile faaliyet karı veya zararı bölümünün terkin tutarı kadar fazla hesaplandığı belirtilmekte, ancak bu fazlalığın olağan kar veya zarar bölümünde düzeldiği için dönem net karı veya zararının etkilenmediği belirtilmektedir. Tahsil edilmesi baştan mümkün olmayan bir satışın gelir kaydedilmesi ve bu suretle gelirlerin yüksek gösterilmesi, gelir tablosunun hatalı oluşturulması, muhasebe tekniğine ve temel kavramlarına uygun düşmemektedir.

Konu mevzuat bakımından değerlendirildiğinde kamu idaresinin cevabı uygun görülmemektedir. Zira bulguda geçen *“herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamayacağı”* hükmü ve *“bu hükümden muaf tutulacak kişi veya kurumların Bakanlar Kurulu Kararı ile belirleneceği”* hükmüne istinaden çıkartılan 2007/12377 ve 2012/2688 sayılı Kararlar’dan birincisi ile SGK’ya (kurumsal) ikincisi ile GSS kapsamındakilere (kişilere) muafiyet getirilmiştir. Bu durumda getirilen istisna ücretsiz veya indirimli tarife uygulaması yetkisidir ki, bu yetki bir borç silme (terkin yetkisi) değildir. Dolayısıyla tarife üzerinde bir indirim/ iskonto uygulanacak ise buna uygun muhasebeleştirme yapılmalı, bir kısım hizmet ücretsiz verilecek ise bu hizmetler için fatura kesilmemeli veya bu hizmetler fatura üzerinde bedelsiz olarak gösterilmelidir.

İkinci olarak 2007/12377 sayılı Karar ile SGK’ya getirilen muafiyet ile SGK, götürü bedel hizmet alım sözleşmesinde belirtilen bedel dışında, Sağlık Bakanlığına bağlı birinci basamak sağlık kuruluşlarınca verilen tüm hizmetler için ödemededen muaf tutulmuştur.² Dolayısıyla SGK götürü bedel dışında ödeme yapmayacaktır. Bu durumda söz konusu

---

² 5502 sayılı SosyalGüvenlik Kurumu Kanununun ek 2 nci maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanuna göre tedavi yardımı verilen kişilerin sağlık harcamalarını karşılamakla görevli kurumların sağlık yardımlarını karşıladığı sigortalı, iştirakçi, emekli ve diğer hak sahipleri için Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kuruluşları tarafından verilecek birinci basamak sağlık hizmetlerini doğrudan hizmet alımı suretiyle temin etmeleri halinde, Sağlık Bakanlığına bağlı birinci basamak sağlık kuruluşlarınca verilen diğer hizmetler bakımından sözleşme kapsamında bulunanlar ve aynı kuruluşlarda verilen tüm hizmetler için sözleşme kapsamı dışında kalanlar, 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaftır.”

işletmeler, götürü bedel hizmet sözleşmesinden bir pay almakta ise, gelirleri bu pay kadar olacaktır. Kalan hizmetleri için fatura düzenlenmesi, SGK'ya bir satış yapılmış ve bir alacak doğacakmış gibi işlem yapılması, bu satış hasılatı üzerinden ek ödeme yapılması uygun değildir. Ayrıca SGK ile Bakanlık arasında ücretsiz veya indirimli tarifeyi düzenleyen bu Kararda bir terkin (borç silme) mekanizması öngörülmemiştir. Zira kalan hizmetler için SGK ödemedi muaf tutulduğu için SGK açısından bir borç, Bakanlık açısından bir alacak doğmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında belirtilen 2012/2688 sayılı Kararda ise hizmetten faydalanan GSS kapsamındaki kişiler için bir muafiyet getirilmekte ve uygulamaya ilişkin usul ve esasların bir protokol ile belirleneceği belirtilmektedir. Bu karar Bakanlık tarife tutarının SGK tarafından ödenmeyen kısmının bu hizmetten faydalanan kişilerden alınıp alınmayacağına veya ne oranda alınacağına ilişkindir. Dolayısıyla bu Karara ek bir protokolün sadece GSS kapsamındaki kişilere ilişkin düzenleme içermesi gerekir. Bu protokolde 2012/2688 sayılı Kararnamede verilen yetkinin dışına çıkılarak SGK'nın doğmayan bir borcunun (kurum borcunun) terkininin öngörülmesi uygun değildir. Doğmayan bir gelir ve alacağın muhasebede izlenmesi ve yıl sonunda terkin edilmesi mali tabloların doğru düzenlenememesine yol açmaktadır.

Son olarak kamu idaresi cevabında muhasebe yönetmeliğinin 97'inci maddesinde alacaklardan tahsil edilebilme niteliğini kaybetmiş olanların 120 Alıcılar hesabına alacak, 659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar Hesabına alacak kaydedilmesinin öngörüldüğü belirtilmektedir. Oysa bulguda terkin edilecek bir alacağın doğmadığı belirtilmektedir. Zira SGK götürü bedel dışında, kalan hizmetler için ayrı bir ödeme yapmayacaktır. İskonto uygulamasında bu tutar 611 Satış İskontoları hesabına kaydedileceğinden 120 Alıcılar hesabına kayıt yapılmayacak ve terkin edilecek bir alacak da doğmayacaktır. Ayrıca bulguda belirtildiği üzere muhasebe yönetmeliğinin 432'inci maddesine göre 659 no'lu hesap işletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetleri ile ilgili gider ve zararların kaydedilmesi gereken bir hesaptır. Esas faaliyetle olan sağlık hizmeti sunumu ile ilgili bir iskontonun esas faaliyet ile ilgili olmayan 659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar hesabına kaydedilmesi muhasebe tekniğine uygun olmadığı gibi gelir tablosunda net satışlar, brüt satış karı veya zararı ve faaliyet karı veya zararı kalemlerinin gerçek durumu yansıtmaması sonucunu doğurmaktadır.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin tam ve doğru gösterilebilmesi ve gelir esas alınarak hesaplanan ek ödemelerde yersiz ödemeye neden olunmaması amacıyla;

Götürü Bedel Sözleşmesi kapsamında tahsil edilmesi mümkün bulunmadığı kesinleşen satışların satış iskontoları hesabında izlenmesi,

Muhasebeleştirmeye ilişkin kurallarda usulüne uygun olarak düzenlenmiş muhasebe yönetmeliklerinin alınması, konusu muhasebeleştirme ile ilgili olmayan düzenlemelerde muhasebeye ilişkin hükümlere yer verilmemesi,

Önerilir.

BULGU 2: Sağlık Tesislerinde Görevli Tabip Dışı Personelden Tahsil Edilmesi Gereken 14 Günlük Sabit Ek Ödeme Tutarının Mahsuplaşma Yoluyla Tahsil Edilmemesi

Ek ödemenin yasal dayanağı 209 sayılı Kanun'un 5'inci maddesidir. Ek ödeme; elde edilen döner sermaye geliri üzerinden, bu gelirin elde edilmesinde katkı sağlayan personele katkısı oranında yapılan bir ödemedir. Bu ödemede aylık ödeme net tutarı, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 9'uncu maddesi uyarınca kadro ve görev unvanı veya pozisyon unvanı itibarıyla belirlenmiş olan ek ödeme net tutarından az olamaz (5'inci madde ikinci kıra beşinci cümle).

Ek ödeme 01.06.2012 tarihine kadar belirtilen esaslar çerçevesinde tek seferde ve asgari 375 sayılı KHK ek 9 emsali kadar olmak üzere ödenmiştir. Ancak 1. Dönem Toplu Sözleşme ile Kanun'a yapılan atıfla *"01.06.2012 tarihinden geçerli olmak üzere 209 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin ikinci fıkrasının beşinci cümlesi hükmü uyarınca yapılacak ödemeler, tabip dışı personele herhangi bir katkıya bağlı olmaksızın aylıklara ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle her ay aylıklarıyla birlikte ödenir. Bu şekilde yapılan ek ödeme tutarı, anılan madde uyarınca yürürlüğe konulan yönetmelik kapsamında aynı aya ilişkin yapılacak ek ödeme tutarından mahsup edilir"* hükmü getirilerek (izleyen toplu sözleşmelerde de devam etmiştir) ek ödemenin bir kısmının her ayın 15'inde sabit ek ödeme adı altında, performans ve gelire bağlı olmaksızın ödenmesi ve izleyen ay başı yapılan ek ödemeden mahsup edilmesi uygulaması (iki aşamalı ödeme) başlatılmıştır. Bu hükümden sonra sabit ödenen kısım için mevzuatın yorumlanması, uygulaması ve muhasebeleştirilmesinde aşağıda belirtilen hatalı uygulamalar yaşanmıştır.

İlk olarak Kanunda 375 sayılı KHK madde ek 9'a yapılan atıf ile ek ödemenin bir alt eşik tanımlanarak (asgari ek 9 emsali kadar) ödenmesi hükmünün toplu sözleşmede ayrı bir ödeme gibi ifade edilmesi, mevzuattan ne anlaşılacağı hususunda tereddüt oluşturmuştur. Zira toplu sözleşmede belirtilen *“beşinci cümle hükmü uyarınca yapılacak ödeme”* ek ödemenin kendisidir. Ayın 1-30 arası dönemini kapsayan ve ay sonunda tutarı kesinleşerek izleyen ay içerisinde ödenen ek ödemenin aylıklara ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle ayın 15'inde ödenmesi, tutarı henüz belirli olmadığından, fiilen mümkün değildir. Nitekim uygulamada bu hüküm ile asgari eşğin (ek 9 emsali kadarın) ayın 15'inde ödenmesi gerektiği anlaşılabilir. Sabit ve performans ek ödemesi adı altında ikili bir ödeme sistemi (ayın 15'inde asgari eşğin sabit ödenmesi, izleyen ayın ilk günlerinde ödenen ve performansa bağlı değişiklik gösteren ek ödemeden bu tutarın mahsubu) doğmuştur.

Bu uygulama ile sabit ödeme, sabit ödemenin performans ödemesinden mahsubu ve vergi farkları mahsubu olmak üzere üçlü bir bordro hazırlama süreci uygulama bulmuş, buna genel bütçe maaş ödemesi de eklendiğinde sadece ücretlerden kaynaklanan 4 farklı ödeme, mahsuplaşma, vergi takip işlemleri ile uygulaması, anlaşılması, takibi ve denetimi güç bir ödeme sistemi ortaya çıkmıştır.

İkinci olarak toplu sözleşmeye göre *“aylıklara ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle her ay aylıklarıyla birlikte”* yapılacak ödemenin toplu sözleşmeden kaynaklanan (ayın 15'inden 15'ine kadar olan süreyi kapsayan) ayrı bir ödeme olduğu değerlendirilmiştir. Buna göre, önce yürürlük tarihi 01.06.2012 ile 14.06.2012 dönemini kapsayan 14 günlük bir kıst ödeme, hemen ardından ayın 15'inde bir aylık sabit ödeme yapılmıştır. Dolayısıyla 44 günü kapsayan ödeme için mahsuplaşmada sorun yaşanmış, önce kıst ve yarım aylık olmak üzere aynı ayın 30 günlük mahsuplaşması yapılmış, sonra 2013 yılında yayınladığı Genelge ile uygulama değişikliğine gidilerek ayın 15-15 dönemini kapsayan mahsuplaşmaya geçilmiş ancak bu durumda da 14 günlük süre için mahsuplaşma halen gerçekleştirilememiştir. Ayrıca açıktan atamalarda halen ayın 15'ine kadar olan süre için bazı illerde kıst ödemeler yapılmakta olduğu görülmektedir.

Oysa *“Bu şekilde yapılan ek ödeme tutarı, ...aynı aya ilişkin yapılacak ek ödeme tutarından mahsup edilir”* hükmünden yapılan ödemenin 209 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde belirtilen ek ödeme olduğu ve ek ödemenin ayın 15'inde ödenen sabit kısmının aynı aya ilişkin (ayın 1-30 gerçekleşmesine göre hesaplanarak izleyen ay içinde ödenen) ek

ödemedi mahsup edileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yürürlük tarihi 01.06.2012, ek ödemenin dönem başını ifade etmekte olup bu tarihten itibaren hesaplanan aylık ek ödeme için ayın 15'inde sabit ödeme yapılması ve izleyen ay içerisinde aynı aya ilişkin ek ödemedi mahsup yapılmasının doğru olacağı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla 2012 yılında yapılan kıst ödeme kısmı mahsuplaşma ile bu güne kadar taşınsa da halen tahsil edilememiştir. 2014 ve 2015 raporunda da yer alan bu hususta idare ile hükmün yorumundan kaynaklı fark nedeniyle anlaşma sağlanamadığından söz konusu 14 günlük mahsuplaşılmayan tutar henüz tahsil edilememiştir. Söz konusu ödeme tutarı tespit edilerek 135 Personelden Alacaklar hesabına kaydedilmeli ve burada izlenmelidir.

Ayrıca toplu sözleşme ile ayrı bir ödeme öngörülse idi bu ödemedi sigorta prim kesintilerinin de yapılması gerekirdi. Zira ek ödemede sigorta primlerine getirilen muafiyet 209 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde “*bu madde uyarınca*” yapılacak ödemelere ilişkindir. Dolayısıyla toplu sözleşme ile getirilen hüküm ek ödemenin bir kısmının ödeme zamanını değiştirmektedir. Ayrı bir ödeme olduğu kabulü durumunda bu ödemedi sigorta primi kesilmesi gerekmektedir.

Söz konusu yorum farkı muhasebe kayıtlarında da hatalı olduğu değerlendirilen bir kayda neden olmaktadır. Aralık ayının 15'inde yapılan sabit ödemenin izleyen yıl Ocak ayına ait 14 günlük dönemi de kapsadığı değerlendirilerek 14 günlük tutarın 180.04 Gelecek Aylara Ait Sabit Ek Ödeme Giderleri Hesabına kaydedildiği görülmektedir. Görüşümüz ise; ek ödemenin sabit ödenen kısmının (ek ödemenin asgari tutarı olarak ödenmesi ve ek ödemeye hak kazanılmasa da geri alınmayacak olması nedeniyle), ilgili yıla gider kaydedilmesi gerektiği yönündedir. Dolayısıyla, 14 günlük mahsup edilmeyen tutarın 135 nolu hesapta takip edilerek tahsil edilmesi veya fiilen mahsubu yapılamayan bu tutarın mevzuatta düzenleme yapılarak giderilmesi ve 180.04 nolu hesabın sabit ödemeler için kullanılmaması gerektiği değerlendirilmiştir.

-Ek ödeme sürecinin yönetilebilir, kontrol edilebilir ve denetlenebilirliğinin sağlanması ve hata riskinin azaltılması amacıyla sadeleştirilmesi, yapılan düzenlemelerin net ve anlaşılır olmasının temin edilmesi,

-Toplu sözleşme ile yapılan düzenlemeler Anayasanın 128'inci maddesi gereği kanun gibi düzenleme yetkisi verdiğinden bu düzenlemelerin hazırlık sürecinde mali mevzuat ile uyumu hususuna özen gösterilmesi,

-Ek ödemenin sabit ödenen kısmının ayın 15'inden 14'üne ayrı bir ödeme olarak değerlendirilmeden aylıklarla birlikte ödenmesi ve aynı aya ait ek ödemedir mahsup edilmesi,

-2012/24 sayılı Genelge dayanak gösterilerek yapılan her ayın 1-14 arası döneme ait kıst ödeme uygulamasına son verilmesi,

-Mahsuplaşma suretiyle taşınan ve 2013/8 sayılı Genelge ile istifa, emeklilik, aylıksız izin, Bakanlık dışındaki kurumlara naklen tayin durumlarında tahsil edilmesi öngörülen 14 günlük farkın Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre 135 Personelden Alacaklar hesabında takip edilmesi, akabinde 180.04 Gelecek Aylara Ait Sabit Ek Ödeme Giderleri Hesabının kullanılmaması,

önerilir.

Kamu idaresi cevabında; bulgu da tespit edilen hususun giderilmesi için mevzuat çalışmalarına devam edildiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak bulgu da tespit edilen hususun giderilmesi için mevzuat çalışmalarına devam edildiği belirtilmiş ise de 2014 ve 2015 yılı denetim raporunda da yer alan bu hususta bir ilerleme kaydedilmemiştir. Bulguya konu 14 günlük mahsup edilmeyen tutar 2016 yılında 135 nolu hesaba kaydedilerek izlenmemiş ve 180.04 Gelecek Aylara Ait Sabit Ek Ödeme Giderleri hesabı 24.564.576,08 TL yıl sonu devir bakiyesi vermiştir.

-Ek ödeme sürecinin yönetilebilir, kontrol edilebilir ve denetlenebilirliğinin sağlanması ve hata riskinin azaltılması amacıyla sadeleştirilmesi, yapılan düzenlemelerin net ve anlaşılır olmasının temin edilmesi,

-Toplu sözleşme ile yapılan düzenlemeler Anayasanın 128'inci maddesi gereği kanun gibi düzenleme yetkisi verdiğinden bu düzenlemelerin hazırlık sürecinde mali mevzuat ile uyumu hususuna özen gösterilmesi,

-Ek ödemenin sabit ödenen kısmının ayın 15'inden 14'üne ayrı bir ödeme olarak değerlendirilmeden aylıklarla birlikte ödenmesi ve aynı aya ait ek ödemedeki mahsup edilmesi,

-2012/24 sayılı Genelge dayanak gösterilerek yapılan her ayın 1-14 arası döneme ait kıst ödeme uygulamasına son verilmesi,

-Mahsuplaşma suretiyle taşınan ve 2013/8 sayılı Genelge ile istifa, emeklilik, aylıksız izin, Bakanlık dışındaki kurumlara naklen tayin durumlarında tahsil edilmesi öngörülen 14 günlük farkın Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre 135 Personelden Alacaklar hesabında takip edilmesi, akabinde 180.04 Gelecek Aylara Ait Sabit Ek Ödeme Giderleri Hesabının kullanılmaması,

önerilir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Sağlık Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri 2016 yılına ilişkin ekte yer alan mali rapor ve tablolarının “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMEYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: GSS Kapsamındaki Kişilere Sunulan 112 Acil Sağlık Yardımı Hizmetleri İçin Sağlık Uygulama Tebliği'nde Yer Verilmeyen Hizmet ve Bedeller Üzerinden Faturalandırılma Yapılması

Genel sağlık sigortası (GSS) kapsamındaki kişilere verilen 112 acil sağlık yardımı hizmeti bedelleri, hizmet alıcı konumundaki Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile uzlaşılan hizmetler ve bedelleri gösteren Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) esas alınarak gerçek durumu yansıtacak şekilde faturalandırılmalı ve muhasebeleştirilmelidir.

GSS kapsamındaki kişilere sunulan 112 acil sağlık yardımı hizmetleri Bakanlıkça belirlenen tarife üzerinden faturalandırılmaktadır. Oysa GSS kapsamındaki kişiler için SGK tarafından karşılanan hizmetlerin Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenen SUT bedelleri üzerinden, götürü bedel hizmet sözleşmesi sınırları çerçevesinde karşılanması gerekmektedir. Uygulamada, iki Kurum arasında faturalandırılacak hizmetler ve bedelleri konusunda bir uzlaşma temin edilmemiş görünmekte; Bakanlığın faturalandırdığı hizmet ve bedeller, SGK'nın karşılamayı kabul ettiği hizmet ve bedellerden daha yüksek tutarda gerçekleşmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait sağlık kuruluşları veya sağlık işletmelerinde verilen her türlü hizmetin fiyatları 3359 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (c) fıkrası gereğince Sağlık Bakanlığınca tespit ve ilan edilmektedir. Herhangi bir kişi bu bedel üzerinden hizmeti satın alıp almama konusunda serbesttir. Ancak GSS kapsamındaki kişiler için hizmeti satın alan SGK'dır. SGK tarafından yapılan çok büyük ölçekli ve bütçe imkanları ile kısıtlı bu satın alma sürecinde alınacak hizmetler 5510 sayılı Kanun'un 63'üncü maddesinde sayılan hizmetlerle sınırlı olarak, 64 üncü maddede belirtilen kısıtlamalar çerçevesinde; fiyat ise aynı Kanun'un 72'nci maddesi hükmü gereği Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından belirlenen SUT bedelleri üzerinden gerçekleşir. Dolayısıyla GSS kapsamındakiler için Bakanlıkça fiyatlandırılan hizmetlerden hangilerinin satın alınacağı ve bunun için ödenecek ücret SGK mevzuatı çerçevesinde SUT ile belirlenir. SUT'u belirleyen Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu ise ÇSGB, Maliye, Sağlık ve Kalkınma bakanlıkları, Hazine Müsteşarlığı, üniversite sağlık

hizmeti sunucuları ile özel sağlık hizmeti sunucularını temsilen ÇSGB tarafından belirlenecek birer üye ve SGK'yı temsilen iki üye olmak üzere toplam dokuz üyeden oluşur.

112 acil yardım hizmetlerinin 5510 sayılı Kanun'un 63'üncü maddesi b) bendi kapsamında belirtilen "acil sağlık hizmeti" olarak değerlendirilmediği ve/veya "*Kurumca Finansmanı Sağlanmayacak Sağlık Hizmetleri*" başlıklı 64'üncü maddenin d) bendi gereğince "*63'üncü maddeye göre yöntem, tür, miktar ve kullanım sürelerinin belirlenmesi sonucunda Kurumca finansmanı sağlanacak hizmetlerin kapsamı dışında bırakılan sağlık hizmetleri*" kapsamında değerlendirilerek SUT kapsamına alınmadığı görülmektedir. Konuya ilişkin olarak SGK'ya yazılan yazımıza verilen 04.01.2016 tarihli cevabi yazıda da SUT kapsamı dışında kalan söz konusu hizmetlerin SGK'ya fatura edilemeyeceği belirtilmiştir.

Öte yandan acil sağlık hizmeti olarak verilen acil ambulans görevlendirme, helikopter ambulans, refakatçi, şehir içi/dışı acil ambulans ücreti, sırt tahtası, sedye gibi hizmetlere ilişkin SUT'ta herhangi bir fiyat da belirlenmemiştir.

Diğer taraftan acil nitelikteki müdahale ve nakil hizmetinin sunulduğu, bu sürede kişinin hayatta kalmasına yönelik önlemler alındığı, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerinden yaşama hakkı ile doğrudan bağlantılı olan 112 acil yardım hizmetlerinin 209 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde sayılan "*Muayene, teşhis, tedavi, laboratuvar, tetkik ve tahlil işleri*" kapsamında değerlendirilemeyeceği; bu Kanun kapsamında faturalandırılması ve işletme geliri kaydedilmesinin de uygun olmadığı değerlendirilmektedir. Zira sigortalının açık iradesi ile bir sağlık kuruluşunda yapılan tedavisinin işletmecilik faaliyeti kapsamında değerlendirilebileceği ancak yaşam hakkının teminine yönelik vaka bildirimini üzerine gerçekleştiren ve kişinin iradesinden de bağımsız olabilen zorunlu müdahalenin işletmecilik esasları çerçevesinde değerlendirilemeyeceği; bu durumda asli kamu hizmeti niteliğinde acil sağlık müdahalesi ve nakil hizmeti verildiği, dolayısıyla bu hizmetlerin faturalandırılmadan, Bakanlık genel bütçesinden karşılanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu itibarla 120 nolu Alıcılar hesabının toplamı olan 1,802,384,489.49 TL ve 600 nolu Yurt İçi Satışlar hesabının toplamı olan 1.747.923.469,69 TL'nin gerçek durumu yansıtmadığı değerlendirilmiştir.

Geçen yıl raporunda da yer alan bu hususta bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Sağlık hizmetlerinin doğru bir biçimde muhasebeleştirilmesi, hasılat üzerinden yapılan ek ödemenin doğru bir biçimde dağıtılabilmesi ve bir sonraki yıl götürü bedel hizmet alım görüşmelerinde doğru verilerin esas alınabilmesi bakımından;

-112 acil sağlık hizmetlerinin asli kamu hizmeti mi, fiyatlandırılabilir bir sağlık hizmeti mi olduğu konusundaki politikanın netleştirilip; GSS kapsamına alınmayan hizmetlerin bedellerinin Bakanlık bütçe ve ödeneklerinden karşılanması veya gerek görülüyorsa yararlanıcılardan tahsil edilmesi hususunun yasal düzenlemelerle açıklığa kavuşturulması,

-Elde edilmesi mümkün olmayan bir kaynağın gelir gösterilmemesi ve ek ödeme dağıtımına da konu edilmemesinin sağlanması,

önerilir.

Kamu idaresi cevabında; sağlık hizmetinin, hasta ve yaralıların ihtiyaç duydukları hizmetlerin en kısa süre zarfında verilmesi ve 24 saat zaman dilimi içinde kesintisiz sunulması gerekli olan bir süreç olduğu, bu sürecin ilk adımının ve acil sağlık hizmetinin başlangıcının 112 Acil sağlık hizmetleri olduğu, dolayısıyla 112 Acil Sağlık Hizmetlerinin 5510 sayılı Kanun'un 63'üncü maddesi b) bendine gereğince finansmanı sağlanan hizmetler arasında yer aldığı belirtilmiştir. Ayrıca fark çıkartılan hizmet kalemlerinden bazı kalemlere itiraz edilerek SUT 2.2.1.B-2 başlığı altında 112 acil sağlık hizmeti birimince verilen hizmetlerin, hizmet başı olarak fatura edilecek işlemler arasında sayıldığı, bu suretle karşılanabilecek hizmetlerden olduğu ancak 112 hizmetlerinin sadece Sağlık Bakanlığı birimlerinde sunulduğu için ve bu hizmetlerin karşılığında SGK tarafından hizmet bedelleri esas alınmadan götürü bedel ödeme (global bütçe) yapıldığından SUT eki listelerde bu hizmet karşılıklarına yer verilmediği ifade edilmiştir.

Bu nedenle genel sağlık sigortalısı olsun veya olmasın 112 acil sağlık hizmetleri kapsamında sunulan hizmetlerin tahakkuka bağlanması için kullanılacak bir fiyat tarifesi olmadığından 2014 yılından itibaren Kamu Sağlık Hizmetleri Satış Tarifesinin (KSHST) oluşturulduğu; KSHST de ambulans hizmetleri fiyat listesinde kara, hava, deniz ambulans görevlendirmesi, özel şirket ve kurumların tören vb. eylemlerinde ambulans talebi gibi SUT'ta yer almayan işlemlerin yer aldığı ve ayrıca ambulans içerisinde yapılacak tıbbi müdahalelere yer verildiği; bu işlemlerin bazılarının SUT'ta yer alan işlemler ile benzerlik göstermiş olmasına

rağmen ambulansla bir işlemin uygulanması ile sağlık hizmet sunucusunda uygulanması arasında zorluk açısından fark olduğu gibi SUT fiyatlarının gerçek fiyatlar olmayıp kamu finansmanı da esas alındığından daha düşük belirlenebildiği; bu nedenle bu işlemler için KSHST’de belirlenen fiyatlarda SUT fiyatlarının esas alınmadığı;

Bu itibarla; KSHST’de belirtilen hizmet ve bedellerin muhasebeleştirilirken, bu hizmetlerin MEDULA sistemine kayıt edilmediği ve global bütçe çerçevesinde SGK birimlerine herhangi bir fatura gönderilmediği için bulguda belirtilen “*Bakanlığın faturalandırdığı hizmet ve bedelleri SGK’nın karşılamayı kabul ettiği hizmet ve bedellerden daha yüksek tutarda gerçekleştirilmektedir*” ve “*SUT’da yer almayan işlemlerin SGK’ya fatura edildiği*” kanaatinin gerçeği yansıtmadığı;

KSHST’de yer alan “E) Ambulans Hizmetleri” nin acil ambulans hizmeti yanında acil olmayan isteğe bağlı nakilleri, yabancı hastalara sunulan hizmetleri ve kurumlar arası ambulans hizmetlerini de kapsadığı, bu hizmetlerin karşılığı olan bedellerin ilgililerden tahsili için fiyat tarifesine ihtiyaç duyulduğu ve hizmetlerin reel değerinin takibinin gerektiği, bu nedenle 112 acil ve nakil hizmetlerinin genel sağlık sigortalılar için Sağlık Uygulama Tebliği eki fiyat tarifelerinde karşılık olmadığından sosyal güvenceden yararlanamayan vatandaşlara sunulan acil sağlık hizmeti kapsamındaki hizmetlerin muhasebeleştirilmesi acil kapsamında olmayan isteğe bağlı nakil hizmetlerinin ücretlendirilerek ilgisinden tahsil edilmesi, yabancılara sunulan hizmetlerin faturalandırılması amacıyla KSHST kullanıldığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak 2015 yılı raporunda da yer alan bu hususta bir ilerleme kaydedilmemiştir. 112 Acil Yardım Hizmetlerinin faturalandırması hususunda SGK ile Sağlık Bakanlığı arasında bir mutabakat olmadığı açıktır. Konuya ilişkin olarak SGK’ya yazılan yazımıza verilen 04.01.2016 tarihli cevabi yazıda da SUT kapsamı dışında kalan söz konusu hizmetlerin SGK’ya fatura edilemeyeceği net olarak belirtilmiştir.

Sağlık Bakanlığı sunduğu sağlık hizmetlerini kanuni yetkisini kullanarak ücretlendirmektedir. Ancak GSS kapsamındaki kişiler için bu hizmetlerin alıcısı olan SGK, mevzuatı gereği, Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu tarafından bütçe imkanları da dikkate alınarak belirlenen SUT hizmet ve bedelleri üzerinden bu hizmetleri almayı kabul etmektedir. Kamu İdaresi cevabında 112 acil sağlık yardımı hizmetlerinin 5510 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi b) bendine gereğince bir acil sağlık hizmeti olarak finansmanı sağlanan

hizmetler arasında yer aldığı belirtilmiş ise de 63'üncü maddede belirtilen hizmetlerin bazılarının “*Kurumca Finansmanı Sağlanmayacak Sağlık Hizmetleri*” başlıklı 64'üncü madde d) bendi “*63'üncü maddeye göre yöntem, tür, miktar ve kullanım sürelerinin belirlenmesi sonucunda Kurumca finansmanı sağlanacak hizmetlerin kapsamı dışında bırakılan sağlık hizmetleri*” hükmü ile kapsam dışı bırakıldığı ve SUT kapsamına alınmayan 112 hizmetlerinin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği göz ardı edilmiştir.

Sağlık Bakanlığı hizmet sunucuları hizmetlerin faturalandırmasında SGK MEDULA sistemine giriş yapmakta ve bu suretle MEDULA sisteminin kabul ettiği hizmet ve bedeller üzerinden; diğer bir ifade ile SGK mevzuatınca karşılanması uygun görülen hizmet ve bedeller üzerinden faturalandırma yapmaktadır. Oysa 112 hizmetleri için MEDULA gibi bir sistem mevcut olmadığından Bakanlıkça kesilen faturalarda yer alan hizmet ve bedeller SGK tarafından kabul edilen hizmet ve bedeller değildir. Bu faturalar, götürü bedel ödeme yapılması nedeniyle SGK'ya gönderilmese de, alacak olarak muhasebeleştirilmektedir. Bu durumda; bulguda belirttiğimiz üzere, kamu idaresi cevabının aksine ve SGK teyidi ile Bakanlığın faturalandırdığı hizmet ve bedelleri SGK'nın karşılamayı kabul ettiği hizmet ve bedellerden daha farklı mahiyette ve yüksek tutarda gerçekleştirilmekte, SUT'da yer almayan hizmetler SGK'ya fatura edilmektedir. Ancak bu faturalar SGK'ya gönderilmediğinden bu durum SGK tarafından görülmemektedir. Zira global bütçe kapsamında 112 dahil sağlık hizmetlerinin bedeli yılı başında belirlenerek ve sabitlenerek götürü bedel olarak ödendiğinden SGK'nın kesilen faturaları görmesine ve kontrol etmesine bir ihtiyaç da bulunmamaktadır. Ancak bu faturalar alacak olarak kaydedildiğinde döner sermaye mali tablolarında hiç elde edilemeyecek bir hizmet gelirinin alacak olarak kaydedilmesi, gayrisafi hasılatı oluşturan bu tutarın ek ödeme dağıtımına etki etmesi, gelir tablosunun doğru oluşturulamaması ve mali tabloların doğru bilgiyi göstermemesi ile sonuçlanmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 229'uncu maddesine göre, 112 hizmetleri için düzenlenecek faturaların müşterinin (SGK) borçlandığı gerçek bedel üzerinden düzenlenmesi ve muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla Bakanlık ile SGK arasında borçlanılan gerçek bedele ilişkin bir mutabakata varılması (Götürü bedel hizmet sözleşmesinde 112 hizmetleri için ödenen tutarın gösterilmesi) veya bir mutabakat mekanizmasının tesis edilmesi (MEDULA veya benzeri bir sistem ile faturalarda SGK onayının temini) gerekmektedir.

Sağlık hizmetlerinin doğru bir biçimde muhasebeleştirilmesi, hasılat üzerinden yapılan ek ödemenin doğru bir biçimde dağıtılabilmesi ve bir sonraki yıl götürü bedel hizmet alım görüşmelerinde doğru verilerin esas alınabilmesi bakımından;

-112 Acil Sağlık hizmetlerinin asli kamu hizmeti mi, fiyatlandırılabilir bir sağlık hizmeti mi olduğu konusundaki politikanın netleştirilip; GSS kapsamına alınmayan hizmetlerin bedellerinin Bakanlık bütçe ve ödeneklerinden karşılanması veya gerek görülüyorsa yararlanıcılardan tahsil edilmesi hususunun yasal düzenlemelerle açıklığa kavuşturulması,

-Elde edilmesi mümkün olmayan bir kaynağın gelir gösterilmemesi ve ek ödeme dağıtımına da konu edilmemesinin sağlanması,

Önerilir.

BULGU 2: 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Tutulan Nöbetlerin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesine İhtiyaç Bulunması

Nöbet ücreti, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 33'üncü ek maddesine göre; yataklı tedavi kurumları, seyyar hastaneler, ağız ve diş sağlığı merkezleri, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve 112 acil sağlık hizmetlerinde haftalık çalışma süresi dışında normal, acil veya branş nöbeti tutarak, bu nöbet karşılığında kurumunca izin kullanmasına müsaade edilmeyen memurlar ile sözleşmeli personele, izin suretiyle karşılanamayan her bir nöbet saati için (nöbet süresi kesintisiz 6 saatten az olmamak üzere), yine Kanunda gösterilen gösterge rakamlarının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanacak tutarda ödenir.

Uygulamada 112 acil sağlık hizmetlerinde çalışanlara genellikle 24 saat nöbet görevi verilmekte, bunun karşılığında fazla çalışılan her 8 saat için 1 gün hesabıyla 3 gün izin verilerek nöbet hizmeti uygulanmaktadır. Oysa, bu uygulamaya dayanak gösterilen 657 sayılı Kanunu'nun "fazla çalışma" başlıklı 178'inci maddesi, nöbet karşılığı izni değil; fazla çalışma karşılığı izni düzenlemektedir. Buna göre, şayet fazla çalışma ücreti verilmeyecekse, her bir sekiz saat için bir günlük izin verilebileceği düzenlenerek fazla çalışmanın, izin verilerek ücretsiz bir şekilde karşılanması imkanı sağlanmıştır. Nitekim, bu maddeye dayanılarak çıkartılan Fazla Çalışmanın Uygulama Esaslarını Gösterir Yönetmelik'in 5'inci maddesinde,

çalışma saatleri içinde ve dışında yürütülen nöbet hizmetlerinin fazla çalışma sayılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu sebeple, “fazla çalışma” başlığı altında düzenlenen, fazla çalışmanın her sekiz saati için bir gün hesabı ile izin verileceği hükmü nöbet hizmeti için geçerli olmamaktadır.

Bu durumda , her ne kadar, Ek 33'üncü maddede “*izin suretiyle karşılanamayan her bir nöbet saati için*” ifadesi kullanılmakta ise de mevzuatta nöbet hizmeti karşılığı izin kullandırılması ve izin suretiyle karşılanamayan nöbet ücretlerinin hesaplanmasına ilişkin düzenleme bulunmamaktadır.

657 sayılı Kanun'un 99'uncu maddesinde normal çalışma saatleri düzenlenmiş olup tüzük ve yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit olunabileceği belirtilmiştir. Yine aynı Kanun'un 101 inci maddesinde günün yirmi dört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekillerinin kurumlarınca düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla 112 acil sağlık hizmetlerinde tutulan nöbetlerin saat ve şekillerinin Bakanlıkça belirlenmesi gerekmektedir. Oysa, Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği'nde acil sağlık hizmetlerinin 24 saat kesintisiz olacağı; İl Ambulans Servisi Çalışma Yönergesi'nde de acil sağlık hizmetinin 24 saat kesintisiz sürdürülmesi için nöbet sistemiyle çalışılacağı düzenlenmiş ancak, 24 saat esaslı hizmetin vardiya usulü ile mi yoksa personelin 24 saat nöbet tutması suretiyle mi yürütüleceği belirtilmemiştir. Uygulamada, 24 saat nöbet tutulmaktadır.

Nöbet sistemine ilişkin usul ve esaslar belirsiz olduğundan, bu durum illerde farklı uygulamalara sebebiyet vermektedir. Yapılan incelemeler sonucu, uygulamada aşağıdaki sorunlar yaşanmaktadır.

Tutulan nöbet sürelerinin kanuni çalışma süresinden düşük de olabildiği, bununla ilgili olarak bazı illerde eksik mesainin daha sonraki aylarda mahsup edildiği, ancak bazı illerde mahsup yoluna gidilmediği görülmüştür. Mahsup yoluna gidilmemesi durumunda, bir ay eksik mesai yapmış personelin, nöbet ücreti almadığı, ancak öbür ay fazla mesai olduğu durumda fazla mesainin hepsini alması durumu söz konusu olabilmektedir. Veyahut her ay eksik mesai yapılması durumunda hiç nöbet ücreti almasa bile maaşını tam olarak alabilmektedir. Bu durumun önüne geçilmesi için, nöbet sisteminin düzenlenerek nöbet sürelerinin eksik çalışmaya mahal verilmeyecek şekilde belirlenmesi gerekir.

24 saat nöbetin ardından, 72 saat izin verilen personelin, izinli olduğu bu dönemde ayrıca yıllık izin veya rapor olarak kanuni çalışma süresini düşürmek suretiyle daha fazla nöbet ücreti alabildiği de görülmüştür. Nöbet iznindeyken yıllık izin veya rapor olarak çalışma süresinin düşürülmesine müsaade edilmemesi gerektiği değerlendirilmektedir. Nitekim bazı illerde bu yönde bir uygulama da mevcuttur.

Acil sağlık hizmetlerinde görevli personelin eğitime katılması durumunda, eğitim süresinin nasıl değerlendirileceğine ilişkin açıklık bulunmadığı; bazı illerde, eğitimde geçen sürenin, kanuni çalışma süresinden düşüldüğü, nöbet süresinin fiilen kesintisiz 6 saatten az olmaması şartı söz konusuysen eğitimde geçen 6 saatten az süreler için dolaylı olarak (kanuni çalışma süresinden düşülerek) nöbet ücreti ödendiği görülmüştür. Eğitimde geçen sürenin nöbet olarak değerlendirilmesi mümkün olmayıp, nasıl değerlendirileceği açıklığa kavuşturulmalıdır.

657 sayılı Kanun'un 101'inci maddesinde kadın memurlara, doğumdan sonraki iki yıl gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemeyeceği açık bir şekilde düzenlemiştir. Bu hükme aykırı olarak doğumdan sonra işe başlamış kadın personelin nöbet tuttuğu, karşılığında nöbet ücreti aldığı görülmüştür. Bu hususta idareye bir takdir yetkisi verilmediği gibi kadın memura da tercih ve takdir hakkı tanınmamıştır.

Bu itibarla, 24 saat nöbet tutulması ve nöbet sonrası kullanılacak izne ilişkin mevcut yasal boşluğun giderilmesi, illerde uygulama birliğinin sağlanması ve yukarıda tespit edilen aksaklıkların önüne geçilmesi için 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde tutulan nöbetlerin usul ve esasları ayrıntılı olarak düzenlemelidir.

Kamu idaresi cevabında; sağlık hizmetlerinin niteliği itibariyle geciktirilemez ve ertelenemez kamu hizmetleri arasında olduğu, Bakanlığın sağlık hizmetlerinin gerektirdiği kuruluş ve personel altyapısını oluşturmak, sağlık hizmetlerini her an ulaşılabilir kılmak amacıyla sağlık kurumlarını 24 saat hizmet verecek şekilde planlamakla yükümlü olduğu, sağlık hizmetleri gibi süreklilik arz eden hizmetlerin özelliğini ve farklılığını göz önüne alan Kanun koyucunun kamu personelinin çalışma saatleri ve günleri ile ilgili kanuni düzenlemelerde istisnai hükümler koymak suretiyle farklılaştırmaya gittiği ve çalışma usulünü kurumlara bıraktığı belirtmiştir. Bu bağlamda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 99'uncu maddesinde, "*Memurların haftalık çalışma süresinin genel olarak 40 saat olduğu; bu sürenin cumartesi ve Pazar günleri tatil olmak üzere düzenleneceği, ancak özel kanunlarla yahut bu kanuna veya özel kanunlara dayanılarak çıkarılacak tüzük ve yönetmeliklerle, kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma sürelerinin tespit*

olunabileceği" hükmü ve 101'inci maddede yer alan "Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan devlet memurlarının çalışma saat ve şekillerinin kurumlarınca düzenleneceği" hükmü dayanak olarak gösterilerek kanun hükmünün, haftalık çalışma süresi dışında çalışılan sürelerin nöbetten sayılacağına işaret ettiği ve çalışma saatlerinin düzenlenmesini de kurumlara bıraktığı belirtilmiştir.

Bazı illerde nöbet sürelerinin kanuni çalışma süresinden düşük olduğu şeklindeki tespit ile ilgili olarak nöbet ücretlerinin ödenebilmesi için illerde nöbet tutan ekiplerin tutulan aylık nöbet bilgilerini Acil Sağlık Otomasyon Sistemine (ASOS) kaydetmeleri gerektiği, ASOS sisteminin her bir personelin o ay içinde resmi iş saatleri karşılığı olan toplam saati gösterdiği gibi o ay içinde toplam mesai saatini aşan çalışmaları veya eksik doldurulan mesailerini de yine sistem üzerinden gösterdiği belirtilerek Konu ile ilgili tespit edilen eksiklik illerinin bu sisteme nöbet listelerini kaydetmemiş olmaları veya il yöneticilerinin sistemi doğru kullanamamalarından kaynakladığı düşünülmektedir. Tespit edilen sorunlar ile ilgili olarak 81 İl Ambulans Servisi Başhekimlikleri 08.05.2017 tarih ve E.4009 sayılı yazı ile uyarıldığı belirtilmiştir.

Acil Sağlık Hizmetlerinde görevli personelin eğitime katılması durumunda eğitim süresinin nasıl değerlendirileceğine ilişkin açıklık bulunmadığı ve iller arası farklı uygulamalara ilişkin olarak ise Bakanlık uygulamasından bahsedilerek eğitim süresinden kaynaklı olarak aylık mesai süresini geçen 8 saatlik sürenin hiçbir şekilde nöbet ücretine esas saat olarak değerlendirilmesi ve bu kapsamda nöbet ücreti ödenmesi mümkün olmadığı belirtilmiş ve konu ile ilgili tespit edilen eksiklik veya hataların, illerinin nöbet listelerini/puantajlarını yeterince takip etmemeleri veya il yöneticilerinin uygulamaya yönelik yorum farklılıklarından kaynakladığının değerlendirildiği; konu ile ilgili olarak 81 İl Ambulans Servisi Başhekimliklerinin 08.05.2017 tarih ve E.4009 sayılı yazı ile uyarıldığı belirtilmiştir.

657 sayılı Kanununun 101 inci maddesine göre kadın memurlara, doğumdan sonraki iki yıl gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemeyeceği hükmüne aykırı olarak nöbet tutan personel olduğu ve 24 saat nöbetin ardından 72 saat izin verilen personelin izinli olduğu bu dönemde ayrıca yıllık izin veya rapor olarak kanuni çalışma süresini düşürmek suretiyle daha fazla nöbet ücreti alabildiği görüldüğüne yönelik tespitlere ilişkin olarak ise 81 İl Ambulans Servisi Başhekimliklerinin 08.05.2017 tarih ve E.4009 sayılı yazı ile uyarıldığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak 112 Acil Sağlık Hizmetlerinin yürütülmesi için nöbet sistemi ile çalışılması hususunda genel esaslardan farklı olarak Bakanlıkça farklı bir çalışma düzeninin tespit edilebileceği hususunda bir tereddüt bulunmayıp kamu idaresi cevabında açıklanan bu husus bulguda zaten belirtilmiştir. Ancak tutulacak nöbetin ardından kullanılacak izin için mevzuatta bir düzenleme ihtiyacı vardır. Kamu idaresi cevabı bu hususu karşılamamaktadır. Uygulamada 112 acil sağlık hizmetlerinde çalışanlara genellikle 24 saat nöbet görevi verilmekte, bunun karşılığında fazla çalışılan her 8 saat için 1 gün hesabıyla 3 gün izin verilerek nöbet hizmeti uygulanmaktadır. Oysa, bu uygulamaya dayanak gösterilen 657 sayılı Kanunu'nun "fazla çalışma" başlıklı 178 inci maddesi, nöbet karşılığı izni değil; fazla çalışma karşılığı izni düzenlemektedir. Fazla çalışma 40 saatlik haftalık çalışma süresinin aşılması ile oluşur. Fazla çalışma karşılığı izin ise şayet fazla çalışma ücreti verilmeyecekse, her bir sekiz saat için bir günlük izin verilebileceği düzenlenerek fazla çalışmanın, izin verilerek ücretsiz bir biçimde karşılanması sağlanmıştır. Oysa nöbet sistemi farklı bir çalışma düzenidir. Dolayısıyla nöbet sisteminde çalışma ve izin sürelerinin ayrıntılı ve açık bir şekilde tanımlanması ihtiyacı vardır. Nitekim Fazla Çalışmanın Uygulama Esaslarını Gösterir Yönetmelik'in 5'inci maddesinde, çalışma saatleri içinde ve dışında yürütülen nöbet hizmetlerinin fazla çalışma sayılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu sebeple, "fazla çalışma" başlığı altında düzenlenen, fazla çalışmanın her sekiz saati için bir gün hesabı ile izin verileceği hükmü nöbet hizmeti için geçerli olmamaktadır. Bu durumda nöbet sisteminde çalışma ve izin sürelerinin açık bir biçimde tanımlanması gerekmektedir.

Bulguda belirtilen diğer hususlarda Bakanlıkça İl Sağlık Müdürlüklerinin uyarıldığı görülmektedir. Ancak belirtilen hususların birçoğu nöbet sistemi ve nöbette çalışma saati, izin süreçlerinin net bir biçimde tanımlanmamasından kaynaklanmaktadır.

Bu itibarla, 24 saat nöbet tutulması ve nöbet sonrası kullanılacak izne ilişkin mevcut yasal boşluğun giderilmesi, illerde uygulama birliğinin sağlanması ve yukarıda tespit edilen aksaklıkların önüne geçilmesi için 112 Acil Sağlık Hizmetlerinde tutulan nöbetlerin usul ve esasları ayrıntılı olarak düzenlenmelidir.

BULGU 3: Bakanlık Bünyesinde Faaliyet Gösteren Döner Sermaye İşletmelerinin 5018 Sayılı Kanun'da Tasarlanan Mali Yönetim Sistemi ile Uyumsuz Olması

Sağlık Bakanlığı mali tabloları, Kamu İdaresinin tüm faaliyetlerini içermeli ve gerçek durumunu yansıtmalıdır.

Sağlık Bakanlığı faaliyetleri, genel bütçe ve döner sermayeli işletme bütçeleri olmak üzere iki ayrı bütçe yapısı üzerinden yürütülmektedir. Kamu İdaresi bünyesinde 81 il ve 1 adet merkez döner sermaye işletmesi mevcuttur. İşletmeler 1050 sayılı Kanun'un yürürlük döneminde bu dönem öngörülen mali sistem ile uyumlu olarak faaliyete geçmiştir. Bu birimlerin mevcut yapısı, 5018 sayılı Kanun'da belirlenen temel ilkeler ve bütçe esasları ile uyumlu değildir.

5018 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde; kamu mali yönetiminin uyumlu bir bütün olarak oluşturulacağı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) bütçe hakkına uygun şekilde yürütüleceği belirtilmiştir. 12'nci maddede ise bütçe türleri tanımlanmış; genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerinin merkezî yönetim bütçesi, sosyal güvenlik kurumları bütçeleri ve mahallî idareler bütçeleri olarak hazırlanacağı belirtilmiştir. Kamu idarelerince bunlar dışında herhangi bir ad altında bütçe oluşturulamayacağı da hüküm altına alınmıştır. 13'üncü maddede ise bütçelerin ait olduğu yıl başlamadan önce TBMM veya yetkili organlarca kabul edilmedikçe veya onaylanmadıkça uygulanamayacağı; kamu idarelerinin tüm gelir ve giderlerinin bütçelerinde gösterileceği belirtilmiştir.

Döner sermayeli işletme bütçeleri 5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesinde belirlenen bütçe türleri içinde sayılmamıştır. Kanun'da sayılan bütçe türleri dışında herhangi bir ad altında bütçe oluşturulamayacağı hükmüne de aykırı bir yapı teşkil etmektedirler. Zira Sağlık Bakanlığı genel bütçeli bir kamu idaresi olmasına rağmen, döner sermayeli işletme bütçeleri aynı kamu idaresi içinde farklı bir bütçe yapısını oluşturmaktadır.

5018 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinde kamu idarelerine bütçeyle verilen harcama yetkisinin kanunlarla düzenlenen görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda kanunlarla tanımlanan Bakanlık görev ve hizmetlerinin genel bütçe ile verilen harcama yetkisi çerçevesinde Bakanlığa tahsis edilen bütçe ve ödeneklerle karşılanması gerekmektedir.

Bakanlık hizmetleri, içi içe geçmiş bu yapıda, ikili bir bütçe sistemi üzerinden yürütülmektedir. Mal ve hizmet alımları, yapım, bakım, onarım işleri, yolluk ödemeleri, elektrik, su, yakıt giderleri ve benzeri birçok ödemenin bir kısmı kamu idaresi bütçesinden bir kısmı ise döner sermaye bütçesinden karşılanmaktadır. Bu iki bütçe için oluşturulan mali tablolar ayrı ayrı incelendiğinde faaliyetlerin ancak bir kısmı hakkında bilgi edinilmektedir. Bu

mali tablolar konsolide de edilemediğinden Bakanlık faaliyetleri bir bütün olarak tek bir mali tabloda raporlanamamaktadır.

Döner sermayeli işletmelerin 5018 sayılı Kanun'da öngörülen mali yapı ile uyumlu hale getirilmesi için Kanun'un geçici 11'inci maddesinde düzenleme yapılmıştır. Bu maddenin mülga 1'inci fıkrasında genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine bağlı olarak kurulan döner sermaye işletmeleri ve fonların bütçelerinin, ilgili idarelerin bütçeleri içinde yer alacağı ve bu işletmelerin ve fonların tasfiye edileceği belirtilmiştir. Bu suretle kamu idaresinin tüm faaliyetlerinin tek bir bütçe üzerinden yürütülmesi ve raporlanması amaçlanmıştır. Ancak; söz konusu fıkra yürürlükten kaldırılmıştır. 2'nci fıkrada söz konusu işletmelerinin 31.12.2007 tarihine kadar yeniden yapılandırılacağı belirtilmiş, bu tarih 31.12.2010 olarak güncellenmiş ise de işletmeler bugüne kadar yeniden yapılandırılmamıştır.

TBMM tarafından verilen bütçe yetkisi 4.212.521.000,00 TL ve raporlanan bütçe uygulama sonuçları genel bütçeye ilişkin olup döner sermayeli işletme bütçeleri 3.379.229,987 TL³ ile yürütülen faaliyetler TBMM tarafından verilen bütçe yetkisi dışında gerçekleşmektedir. Tahsis edilen bütçe ve uygulama sonuçları Bakanlığın tüm faaliyetlerini içermediğinden TBMM, Bakanlık faaliyetleri hakkında doğru bilgilendirilememektedir. Önceki yıllar mali raporlarında da belirtilen bu hususta bir gelişme kaydedilmemiştir.

Sonuç olarak, döner sermayeli işletmelerin mali sistem ile uyumlu hale getirilmesi için gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi önerilir. Söz konusu işletmelerin 24 saat esaslı ile sağlık hizmeti sunan, ayrı tesis ve tıbbi donanımla faaliyet gösteren birimler olduğu ve Bakanlığa ait bir atıl kapasite kullanımının mevcut olmadığı dikkate alındığında Bakanlık bünyesi dışında işletmecilik esasları ile çalışan ayrı birimler olarak teşkilatlandırılacağı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Döner Sermayeli İşletmelerin 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 1 inci maddesinde yer alan "*Bakanlık ve bağlı kuruluşların (Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü ile Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu hariç) merkez ve taşra teşkilatında döner sermaye işletmesi kurulabilir*" hükmü gereği kurulduğu ve aynı Kanun'un 2'nci maddesindeki; "*Döner*

---

³ 81 il sağlık işletmesi bütçesi 1.660.590.121TL ve merkez döner sermaye işletmesi 1.718.639.866TL

sermaye, kurumların karları ile bağışlardan ve Devlet yardımlarından teşekkül eder. Çeşitli kaynaklardan elde edilen miktarlarla bütçe yılı sonlarında bilançolarla tesbit edilecek safi karlar, döner sermaye birinci maddedeki miktara baliğ oluncaya kadar sermayeye eklenir ve fazlası Hazinece irat kaydedilir. " hükmünden de bu Kanuna tabi kaynakların genel bütçe kaynaklarından ayrı olarak takip edilmesi gerektiğinin anlaşıldığı belirtilmiştir.

Yine 5018 Sayılı Kanunun Geçici 11'inci maddesinin mülga 1'inci fıkrasında; "*Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine bağlı olarak kurulan döner sermaye işletmeleri ve fonların bütçeleri, ilgili idarelerin bütçeleri içinde yer alır.*" hükmüne yer verildiği ancak söz konusu hükmün 24.07.2008 tarihinde yürürlükten kaldırıldığı ve "*"Bu Kanun kapsamında kamu idarelerinde kurulmuş döner sermaye işletmeleri 31.12.2010 tarihine kadar yeniden yapılandırılır. Döner sermaye işletmeleri yeniden yapılandırıluncaya kadar bunların bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, sonuçlandırılması ve muhasebesi ile kontrol ve denetimi Maliye Bakanlığınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir. Fonların muhasebesi de bu Kanunun öngördüğü muhasebe sistemine göre yürütülür.*" şeklinde yeniden düzenlendiği belirtilmiştir. 5018 Sayılı Kanun'un Geçici 11'inci maddesi hükmünden anlaşıldığı üzere döner sermayelerin yeniden yapılandırılması görevi Maliye Bakanlığına verilmiştir. Ancak şu ana kadar Maliye Bakanlığınca herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Bu sebeple Bakanlıkça döner sermaye işletmelerinin iş ve işlemlerinin 209 Sayılı Kanun ve buna bağlı yönetmelikler ile Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda mer'i mevzuata uygun bir şekilde yürütüldüğü belirtilmiştir.

Ayrıca konunun 11.05.2017 tarih ve 318 sayılı yazı ile Maliye Bakanlığının bilgisine sunulduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak Kamu İdaresi cevabında 209 sayılı Kanuna tabi döner sermaye kaynaklarının genel bütçe kaynaklarından ayrı olarak takip edilmesi gerektiğinin anlaşıldığı belirtilmiş ve döner sermaye işletmelerinin iş ve işlemlerinin 209 sayılı Kanun ve buna bağlı yönetmelikler ile Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda, mer'i mevzuata uygun bir şekilde yürütüldüğü belirtilmiş ise de mevcut bu yapı 5018 sayılı Kanunda öngörülen bütçe sistemi ile uyumlu değildir. Bulgu ve cevapta belirtildiği üzere döner sermayelerin yeniden yapılandırılması görevi Maliye Bakanlığına verilmiş, ancak şu ana kadar Maliye Bakanlığınca herhangi bir düzenleme yapılması hususunda bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Netice itibariyle TBMM tarafından verilen bütçe yetkisi 4.212.521.000,00 TL ve raporlanan bütçe uygulama sonuçları genel bütçeye ilişkin olup döner sermayeli işletme bütçeleri toplamı 3.379.229,987 TL ile yürütülen faaliyetler TBMM tarafından verilen bütçe yetkisi dışında gerçekleşmektedir. Tahsis edilen bütçe ve uygulama sonuçları Bakanlığın tüm faaliyetlerini içermediğinden TBMM, Bakanlık faaliyetleri hakkında doğru bilgilendirilememektedir. Önceki yıllar mali raporlarında da belirtilen bu hususta bir gelişme kaydedilmemiştir.

Döner sermayeli işletmelerin mali sistem ile uyumlu hale getirilmesi için gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi önerilir. Söz konusu işletmelerin 24 saat esaslı ile sağlık hizmeti sunan, ayrı tesis ve tıbbi donanımla faaliyet gösteren birimler olduğu ve Bakanlığa ait bir atıl kapasite kullanımının mevcut olmadığı dikkate alındığında Bakanlığa bağlı işletmecilik esasları ile çalışan ayrı birimler olarak teşkilatlandırılabilceği değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Ambulanslar İçin Bir Filo Yönetim Sisteminin Kurulmasına İhtiyaç Bulunması

Sağlık Bakanlığı bünyesinde 2016 yılı sonu itibariyle 33'ü kiralık olmak üzere toplam 4883 ambulans mevcuttur. Ambulansların araç ve hasta kabini bakım onarımı, yedek parça yönetimi, ambulansların elden çıkartılması süreçlerinde il müdürlükleri düzeyinde aşağıda belirtilen sorunlarla karşılaşmakta olup ambulans filosunun etkin bir şekilde yönetilebilmesi için Bakanlık kontrol ve koordinasyonunda bir filo yönetim sisteminin kurulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ambulans hasta kabini donanımı ithal ve yüksek fiyatlı ekipman ve cihazlar (defibrilatör, ventilatör, aspiratör, kuvöz vb.) içerdiğinden hasta kabini, ambulans alım maliyetinin önemli bir kısmını oluşturur. Bu nedenle il müdürlüklerinde ambulansların araç bakım onarımının yanında hasta kabini bakım onarımı da önemli bir iş yükü oluşturur.

İl müdürlüklerine ait bakım onarım giderlerinin incelenmesi sonucunda (iki araç markası ve bir hasta kabini markası seçilmiştir); araç bakımlarında genellikle yetkili servislerin tercih edildiği, büyük illerde açık ihale usulü ile yetkili servisler arasında da rekabetin sağlanabildiği ancak tek yetkili servis olan illerde istekli çıkmaması veya tek isteklinin düşük iskonto teklif etmesi nedeniyle açık ihale usulü ile yetkili servislerden uygun fiyatlı bakım

hizmeti temin edilemediği görülmektedir. İlinde veya komşu ilde tek yetkili servis bulunan illerin bir çoğunda 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 b) maddesine göre (*Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması*) doğrudan temin suretiyle hizmet alınmaktadır. Oysa ne 22/b maddesinin sadece il sınırı esas alınarak uygulanması ne de özel servisler dışlanarak (yetkili belgesi aranarak) ihaleye çıkılması 4734 sayılı Kanunun rekabetin temini (madde 5) ve ihale usullerine ilişkin (madde 5 ve 22/b) hükümlerine uygun düşmemektedir. Özellikle tek yetkili bulunan illerde açık ihale usulünün; yetkili, özel ve diğer tüm isteklileri de rekabete dahil edecek şekilde uygulanması gerekmektedir.

Hasta kabini donanımları için ise üretici-distribütör firma ile 22/a (tek yetkiliden temin), bayileri ile ise 22/b maddesi kapsamında parça dahil bakım onarım temin yapılmaktadır. Bazı illerde ise parçaların 22/d kapsamında alınarak idare imkanları ile firmalara taktırılması suretiyle hizmet alındığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla araç ve hasta kabinlerinde açık ihale usulüne başvurulmadan, ilde tek yetkili servis olduğu gerekçesi ile, 22/b maddesi hükmü çerçevesinde alım yapılması Kanuna uygun düşmediği gibi bu suretle uygun fiyatla bakım ve onarım temin edilememektedir. İdarelerin bu tip yerlerde açık ihale usulü ile ve özel servisler ile diğer istekli olabilecek firmaları kapsayan şartnamelerle ihaleye çıkararak rekabetin sağlanmasını temin etmeleri gerekmektedir.

Araç ve hasta kabini bakım onarım faturalarının incelemesi sonucunda ise iller arasında yetkili servislerin uyguladığı iskontolarda büyük farklar olduğu, bazı kalemlerde yüksek iskontolu parça ve işçilik alan bir ilin aslen iskontosu düşük bir ile göre daha yüksek fiyatlı alım yaptığı (iskontonun fiyata yansımadağı), aynı kalem için bazı illerde işçilik saat katsayılarının yüksek uygulandığı, “kısa test işlemi”, “teslimat öncesi kontrol” gibi adlar altında ek işçilik ücretleri fatura edildiği görülmektedir. Hasta kabinleri için ise üretici-distribütör fiyatları belirli iken bayii fiyatlarının bu fiyatlara göre önemli ölçüde değişkenlik gösterebildiği ve bazı illerde farklı adlar altında işçilik ücretleri fatura edildiği gözlemlenmiştir. Diğer taraftan bazı illerde satın alma birimlerinin hasta kabini ekipmanlarında yüksek bedelli ve ithal olan ürünler yerine yerli ve uygun fiyatlı parçaları temin edebildiği ancak bunun iller arasında sistemli bir paylaşımı olmaması nedeniyle bu tip ekonomik teminlerin diğer illerce bilinmediği ve uygulanmadığı görülmektedir.

Diğer taraftan yukarıda belirtilen bakım onarım sözleşmelerinden ayrı olarak örneklenen illerden Adana, Antalya, Aydın, Bartın, Bursa, Muğla, Şırnak illerinde hasta kabini üreticisi veya yetkili bayilerin 22/b kapsamında “*Periyodik Bakım Sözleşmesi*” adı altında sözleşmeler düzenlendiği görülmektedir. Ancak bu bakımın basit düzeyde bir kontrol dışında nitelikli bir test veya kontrol süreci içermediği, onarım, parça indirimi, kalibrasyon vb. hizmetleri kapsamadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla verimsiz bir harcama olduğu değerlendirilmiştir. Bazı illerde rastlanan bu sözleşmelerin Acil Sağlık Hizmetleri Kalite Yönergesi gereğince il performans puanını ve dolayısıyla ek ödemeyi artırıcı etkisi bulunduğu için bazı illerce tercih edildiği, ancak genelde bu tip bir bakıma diğer illerde ihtiyaç duyulmadığı ve ödemelerine rastlanmadığı görülmektedir.

Ambulanslar içinde transport kuvözlü ambulans sayısı sınırlıdır. Transport kuvöz bakımlarında iller arasında on kata kadar birim maliyet farkı olduğu görülmüştür. Hastanelerde (özellikle çocuk hastanelerinde) kuvöz sayısının fazlalığı nedeniyle gerek bakım gerekse yedek parça maliyetleri oldukça düşüktür. Dolayısıyla, Muğla örneğinde olduğu gibi, bu hastanelerle işbirliğine gidilerek ücretsiz veya uygun fiyatlarla bakım hizmeti temin edilebileceği değerlendirilmektedir.

Hasta kabini donanımının ekonomik ömrü genelde aracın ekonomik ömründen daha uzundur. Bu cihaz, donanım ve parçalar hasar gören, devredilen, satılan, hurdaya ayrılan veya cihaz ve donanımı yenilenen araçlardan sökülmekte ve il müdürlüklerinde kayıt altına alınmadan tutulmaktadır. Envantere kayıtlı olmayan bu cihaz ve parçaların bir Değer Tespit Komisyonu marifetiyle değerlemesi yapılarak, taşınır işlem fişleri düzenlenerek envantere girişlerinin yapılması gerekmektedir. Bunların Bakanlık geneline yaygın bir filo sistemi içinde yönetilmesi, parça stoklarının iller arası görülebilir ve talep edilebilir olması durumunda etkin bir cihaz yönetiminin temin edilebileceği, atıl cihazların ihtiyacı olan birimlere sevk edilebileceği ve bu parçalara ilişkin masrafların düşürülebileceği değerlendirilebilmektedir.

Ambulansların elden çıkarılmasında ise hizmet aracı olarak kullanılabilecek durumdaki eski ambulansların bazı illerde hasta kabini donanımları sökülerek ve cins değişikliği yapılarak (hizmet aracı niteliği kazandırılarak) devredildiği, bazı illerde hurda olarak ilgili kuruma devredildiği, bazı illerde ise satılarak değerlendirildiği görülmektedir. Eski araçlardan bir kısmının ise atıl durumda hurda olarak ayrılması veya devir onayı için bekletildiği

görülmektedir. Hizmet aracı olarak kullanılabilir nitelikteki araçların 2886 sayılı Kanuna göre satılabileceği değerlendirilmektedir. Araç filosu içinde atıl bekleyen ambulansların satış ve devir işlemlerinin bir an önce gerçekleştirilerek bunların ülke ekonomisine kazandırılması, idarenin de sabit masraflarından kurtarılması faydalı olacaktır.

Sonuç olarak ambulanslarının araç ve hasta kabini (cihazlar dahil) bakım onarımları, yedek parça yönetimi, faturalarının kontrolü konularında illerde yaşanan sıkıntıların giderilebilmesi için Bakanlıkça bir filo yönetim sisteminin kurulması,

Garanti kapsamındaki araçlar için Bakanlık ile araç ve hasta kabini distribütörü arasında parça ve işçilik iskontosu temini imkanının (yurt geneline yaygın distribütör üzerinden yetkili servisler tanımlı iskonto) değerlendirilmesi,

Garanti kapsamı dışı araçlar için öncelikle açık ihale usulü ile özel servisleri de kapsayacak şekilde ihaleye çıkılarak rekabetin temin edilmesi, özel servislerin rekabet dışı bırakılmaması, özel servislerin servis kalite gelişimlerinin teşvik edilmesi,

İller arası bilgi akışının temin edilerek şartnamelerin kapsamlı hazırlanması; parça ve işçilik bedellerinin, fatura detayları ve yedek parça stokunun diğer il satın alma birimlerinde de görülebilmesi, sık kullanılan orijinal ve muadil yedek parçaların merkezi temin edilmesi,

Ambulans araç ve hasta kabini garanti sürelerinin uzatılarak illerde bakım onarım için sarf edilen mali ve idari yükün hafifletilmesi imkanlarının dikkate alınması,

önerilir.

Kamu idaresi cevabında; 81 İl Sağlık Müdürlüğüne kullanılan Acil Sağlık Otomasyon Sistemine (ASOS) ambulanslar için filo yönetim sistemi modülü eklendiği belirtilerek sistemin geliştirilmekte olduğu ve 2017 Aralık ayı sonu itibariyle Türkiye genelinde aktif olarak kullanılmaya başlanacağı ifade edilmiştir. Ambulans terkin ve dönüşüm işlemlerinde arka donanımlarda kayda değer kullanılabilir malzemelerin kayıt altına alınması için 28.01.2015 tarih ve E.918 sayılı yazıyla 81 İl Sağlık Müdürlüğüne gerekli talimatların verildiği ifade edilmiştir.

İl Sağlık Müdürlükleri tarafından bağlı kuruluşlar veya diğer kamu idarelerine yapılan ambulans devirlerinin Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 24 ve 31 inci maddelerinde belirtilen hükümler doğrultusunda yapıldığı ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya ekonomik

olmayan arızalar nedeniyle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılan ambulansların; hurdaya ayrılmasına ilişkin evrak ve raporların Bakanlıkça onaylandıktan sonra hurda satışlarının İl Sağlık Müdürlüklerince gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Ambulans filosunun etkin bir şekilde yönetilebilmesi için Bakanlık kontrol ve koordinasyonunda bir filo yönetim sisteminin kurulması durumunda bulguda belirtilen sorunların önemli bir bölümün çözümlenebileceği değerlendirilmektedir. Kamu idaresi cevabında ASOS sistemi içerisinde ambulanslar için filo yönetim sistemi modülünün oluşturulduğu ve sistemin 2017 Aralık ayı sonu itibarıyla Türkiye genelinde aktif olarak kullanılmaya başlanacağı ifade edildiğinden kamu idaresince oluşturulacak sistemin ve alınacak önlemlerin izlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

BULGU 5: Afet Birimleri ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekiplerinin Kuruluş, Görev, Yetki ve Harcamalarında Mevzuat İle Uyumlu Olmayan Hususların Bulunması

Sağlık Bakanlığı taşra teşkilatında afet birimleri ve bu birimler altında Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (UMKE), Sağlık Bakanlığınca çıkarılan Afetlerde Sağlık Hizmetleri Birimi ve Ulusal Medikal Kurtarma Ekiplerinin Görev ve Çalışma Esaslarına Dair Yönerge çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Yönergeye göre UMKE personeli afet ve olağandışı durumlarda özel eğitilmiş sağlık personeli tarafından medikal kurtarma yapmak üzere, istekli sağlık personeli arasından seçilerek eğitilmiş ve sertifikalandırılmış olan kişiler olup ağırlıklı olarak 112 personeli ile diğer gönüllü kamu sağlık personelinin oluştuğu bu ekiplerde sivil kişiler de UMKE gönüllüsü olarak çalışabilmektedir. Gönüllülük esası ile çalışılan bu ekiplerde kamu personeli için görevlendirme Valilik kanalı ile; işin koordinasyonu, malzeme ve teçhizat temini ise Bakanlık tarafından yürütülmektedir. Yönerge çerçevesinde il müdürlüklerince UMKE logolu (hasta nakli şartları taşımayan) hizmet araçları temin edilmiş, bulundurulması zorunlu tutulan malzeme ve ekipmanların alımları yapılmış, ekiplerin eğitim, tatbikat vs. aktiviteleri için çeşitli harcamalar yapılmıştır.

Oysa Bakanlık taşrasında afet birimlerinin kurulması ve bu birim altında UMKE ekiplerinin oluşturulması için 3359 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi c) bendi gereğince yönetmelik çıkartılması gerekmektedir. Yönetmelikler bir taraftan ilgili Kanununda belirtilen

çerçeve ile sınırlı olarak idareye Kanunun uygulanmasına ilişkin düzenleme yetkisini vermekte iken diğer taraftan hizmet alanı ve mali düzenlemeler ile ilgili kurumların (AFAD, Maliye Bakanlığı ve Sayıştay gibi) görüşünün alınmasını sağlayarak; bu düzenlemelerin idari ve mali mevzuat ile uyumluluğunu temin etmektedir. Söz konusu düzenlemenin yönetmelik yerine yönerge ile gerçekleştirilmesi uygulamada bazı sorunları da beraberinde getirmiştir.

İlk olarak; Yönerge, hukuki dayanak kısmında belirtilen hükümler bakımından, yasal dayanaktan yoksundur. Atıfta bulunulan mevzuattan 181 sayılı KHK, 663 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmış, 3359 sayılı Kanun'un 3'üncü madde i) bendi Yönergeye dayanak teşkil etmemekte; 9'uncu maddesi c) bendi ise düzenleme yetkisini yönetmelik çıkartılması şartına bağlamaktadır. Atıfta bulunulan Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği'nin 6'ncı ve 8'inci maddeleri ise 112 acil sağlık ve ambulans hizmetlerine ilişkin birimler ile hizmetin sevk ve idaresi ile ilgili maddeler olup afet birimi ve UMKE ile ilgili bir hüküm içermemektedir. İdare 663 sayılı Kararname'nin 40'inci maddesi gereğince Bakanlık görev, yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idarî düzenlemeler yapabilir ise de ayrı bir birim kurulmasına ilişkin yetkinin 3359 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi c) bendi gereğince bir Yönetmelik çıkartılarak kullanılması gerekmektedir.

İkinci olarak; afet birimi ve UMKE için Yönerge ile tanımlanan yapı ve görevler 5902 sayılı Teşkilat Kanunu gereğince Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) görev alanına giren konuları da düzenlemektedir. Zira afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının süratle tamamlanması amacıyla gereken faaliyetlerin planlanması, yönlendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve etkin uygulanması için ülkenin tüm kurum ve kuruluşları arasında işbirliğinin sağlanması, bu alanda kaynakların rasyonel kullanılmasını gözetme görevi AFAD'ın görevleri arasındadır. AFAD, afetlere ilişkin tek yetkili kurum olup, bir şemsiye kurum anlayışıyla afet ve benzer nitelikteki olağandışı durumlar için riskleri analiz etmekte, müdahale ve koordinasyon görevini icra etmektedir. Dolayısıyla AFAD'ın göstereceği ihtiyaç veya teşkilatı dışında Bakanlık taşra teşkilatında afet birimleri ve UMKE ekiplerinin oluşturulması suretiyle olağan durumlarda atıl bekleyen bir kapasite oluşturulmaması gerektiği değerlendirilmektedir. UMKE, deprem gibi özellik arz eden medikal kurtarma görevlerinde uzmanlaşsa da aslen 112 acil sağlık hizmetlerinin görevi olan acil yardım ve medikal müdahale görevini icra etmektedir. Dolayısıyla UMKE uzmanlığından olağan durumlarda da istifade

edilmesi ve afet ve olağanüstü durumlara özel atıl bir kapasite oluşturulmaması kamu menfaatinedir. Bu suretle küçük çaplı olağanüstü müdahale durumlarında Bakanlık koordinasyonunda, büyük çaplı durumlarda ise AFAD koordinasyonunda herhangi bir görev ve yetki çatışması yaşanmadan görevlerin icra edilebileceği değerlendirilmektedir.

Üçüncü olarak; farklı kurumlardan sağlık personeli ve gönüllü sivillerden oluşan, gönüllülük esaslı ile çalışan UMKE birimlerinin geniş çaplı bir afet veya olağanüstü olay yaşanması durumunda toplanıp toplanamayacağı belirsizdir. Olası büyük çaplı afet ve olağanüstü durumlarda kamu düzeni adına müdahale gerekliliği o anki gönüllülük inisiyatifine bırakılmayacak derecede önemlidir. Bu tip durumlar için risklerin analizi ve hazırlık çalışmaları AFAD'ın görev alanına girmektedir. Ayrıca gönüllük esaslı bu yapıda eğitim, tatbikat ve medikal müdahale kapasitesinin artırılmasına yönelik diğer faaliyetlere ilişkin harcamalar, kamunun karşıladığı maliyetler, kişinin gönüllü olmaktan vazgeçmesi ile kamu kaynağının verimsiz kullanımına sebebiyet verecektir. Hayat kurtarmaya yönelik uzmanlaşmış müdahale kapasitesinin 112 personeline kazandırılması sürekli bir müdahale kapasitesinin oluşumunu temin edecektir.

UMKE faaliyetleri incelendiğinde, eğitim niteliğindeki faaliyetler dışında, sosyal etkinlikler, törenler, spor müsabakaları, yoğun kar şartları gibi olağan şartlarda da sağlık tedbiri görevi yürütüldüğü görülmektedir. Oysa bu durumlarda afet ve olağandışı durum olmadığı gibi uzmanlık gerektiren bir medikal kurtarma ihtiyacı da yoktur. Yönergeye de uygun düşmeyen bu görevler için zaten 112 ekip ve ambulansları yurt genelinde yaygın istasyonları ile hazır beklemektedir. Diğer taraftan UMKE ekipleri ne AFAD gibi afet ve olağanüstü durumlara müdahale için gerekli üst düzey araç ve ekipmanlara, ne de hasta nakli için gerekli ambulanslara sahiptir. Bu durumda afet yerine ulaşım ve müdahale için AFAD, uzman medikal müdahale için UMKE, medikal müdahale ve hasta nakli için ise 112 personel ve ambulansının kullanılması verimli bir uygulama olarak görülmemektedir. Ayrıca uzmanlık derecesi hariç tutulduğunda medikal müdahale ile medikal kurtarma birbirinin ayrılmaz parçası görünmektedir. Zira medikal müdahale sırasında kişi kurtarılmakta veya medikal kurtarma sırasında medikal müdahale yapılmakta ve bunların her ikisi de uzman sağlık personeline gerçekleştirilmektedir.

2015 yılı mali denetim raporunda yer alan bu hususta UMKE ekiplerinin kadro tanımlaması ve özlük haklarının tahsisi için gerekli yönetmelik, tebliğ, yönerge ve genelge çalışmalarının ivedilikle ve özenle yürütülmekte olduğu ve en kısa sürede sonuçlandırılacağı belirtilmiş ise de çalışmalar hala sonuçlandırılmamıştır.

Bakanlık taşra teşkilatında afet birimlerinin kurulması ve bu birim altında UMKE ekiplerinin oluşturulması için 3359 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi c) bendi gereğince bir yönetmelik çıkartılması veya UMKE ekiplerinin uzmanlığından olağan durumlarda da istifade edilmesi, afet ve olağanüstü durumlara özel atıl bir kapasite oluşturulmaması, amaçlanan uzmanlaşmanın sahada medikal müdahale görevini yürüten 112 acil sağlık hizmeti ekiplerinin bir kısmının 112 UMKE özel birimi – 112 UMKE istasyonu olarak hizmet vermesiyle sağlanabileceği dikkate alınarak UMKE ekiplerinin Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliğinde yapılacak bir değişiklik ile 112 ekipleri içinde oluşturulması,

Afet birimi ve UMKE ekiplerinin AFAD görev alanına girmeyecek bir biçimde tanımlanması hususuna dikkat edilmesi,

önerilir.

Kamu idaresi cevabında; Ulusal Medikal Kurtarma Ekiplerinin kuruluş, görev, yetki, sorumlulukları hakkındaki Yönetmelik çalışmasının devam ettiği belirtilmiştir. Sürdürülmekte olan ve neticelenme aşamasına gelen Yönetmelik taslağında UMKE ekiplerinin yürütmüş olduğu faaliyetler ve görevlerin belirlendiği, yönetmelik çalışması sonlandırıldığında UMKE ekiplerinin yürütmüş olduğu faaliyet ve görevlerin de tanımlanmış olacağı ifade edilmiştir. Yürütülmekte olan yönetmelik çalışmasının her ne kadar 2016 yılı içerisinde tamamlanması planlanmış olsa da ülkemiz sınırlarında gerçekleşen huzur operasyonları, ülkemiz sınırları dışında TSK tarafından yürütülen Fırat Kalkanı Operasyonu, menfur 15 Temmuz darbe girişimi ve sonrasında Bakanlıkça yürütülen faaliyet, iş ve işlemlerin yoğunluğu nedeniyle ihtiyaç önceliği değiştiğinden yönetmelik çalışmasının belirtilen sürede tamamlanamadığı, bu konuda yürütülen çalışmaların hassasiyetle ve ivedilikle sürdürüldüğü ve neticelenme aşamasına gelindiği belirtilmiştir.

Ayrıca UMKE ekiplerinin önemli ve gereki bir görevi ifa etmekte olduğu ayrıntılı bir biçimde ifade edilerek ekiplerinin AFAD Koordinasyonunda hazırlanan Türkiye Afet Müdahale Planı çerçevesinde ve dolayısıyla AFAD ile koordineli olarak görev yaptığı; her biri kendi görev tanımı ile uygun birimlerde çalışan gönüllü personellerden oluşan UMKE ekiplerinin UMKE görevi dışında olağan dönemde asıl görevlerini icra ettikleri için atıl bir

istihdam da oluşturmadığı ve bulguda bahse konu olağan şartlarda sunulan sağlık hizmetlerinde (sosyal etkinlikler, törenler, spor müsabakaları, yoğun kar şartları gibi) 112 ekiplerinin kullanılması halinde vatandaşlarımıza sahada acil sağlık hizmeti sunan 112 sisteminde aksamalara ve telafi güç durumlara sebebiyet vereceği düşünüldüğünden UMKE ekiplerinin görevlendirildiği de vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Bakanlık taşrasında afet birimlerinin kurulması ve bu birim altında UMKE ekiplerinin oluşturulması mevcut durumda bir Yönerge ile tanımlanmıştır. Oysa bulguda da belirtildiği üzere söz konusu birimin kurulması için 3359 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi c) bendi gereğince bir yönetmelik çıkartılması gerekmektedir. Yönetmelikler bir taraftan ilgili Kanununda belirtilen çerçeveye ile sınırlı olarak idareye kanunun uygulanmasına ilişkin düzenleme yetkisini vermekte iken diğer taraftan hizmet alanı ve mali düzenlemeler ile ilgili Kurumların (AFAD, Maliye Bakanlığı ve Sayıştay gibi) görüşünün alınmasını sağlayarak; bu düzenlemelerin idari ve mali mevzuat ile uyumunu temin etmektedir. Dolayısıyla Kamu İdaresi cevabında da UMKE'nin kuruluş, görev, yetki, sorumlulukları hakkındaki yönetmelik çalışmalarının tamamlanmakta olduğu belirtildiğinden ve bahsi geçen yönetmelik çalışması sırasında hizmet alanı ve mali düzenlemeler ile ilgili Kurumların görüşü alınacağından bu suretle afet birimleri ve UMKE'nin sağlıklı bir altyapıya kavuşturulacağı ve AFAD gibi afet hazırlığında doğrudan görevli kurumların söz konusu teşkilatlanmaya olan itirazı veya ihtiyacının bu süreçte gözden geçirilebileceği değerlendirilmiştir.

UMKE faaliyetleri incelendiğinde, eğitim niteliğindeki faaliyetler dışında kalan bazı hizmetlerin (kamu idaresi cevabında da belirtilen) kitlesel organizasyonlar, mitingler, gösteriler, fuarlar, konserler, spor müsabakaları, ulusal ve uluslararası organizasyonlarda sağlık tedbiri görevinin afet ve olağandışı durum arz etmediği değerlendirilmekte olup bu durumlarda uzmanlık gerektiren bir medikal kurtarma ihtiyacı olmadığı ve yönergeye de uygun düşmeyen bu görevler için zaten 112 ekip ve ambulansları yurt genelinde yaygın istasyonları ile hazır beklediği değerlendirilmektedir. Bu tip görevleri için afet birimleri UMKE ekiplerine ihtiyaç var ise Yönetmelikte söz konusu birim ve ekiplerin görev alanının geniş tanımlanarak bu tip organizasyonlarda da görev alacağını belirtilmesi uygun olacaktır.

BULGU 6: Hurdaya Ayrılan Maddi Duran Varlıkların Muhasebe Kayıtları ile Fiili Durum Arasında Uyumsuzluk Bulunması

Hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların bir kısmı satış veya imha yoluyla fiilen elden çıkarılmasına rağmen muhasebe kayıtlarından düşülmediği, 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar hesabının fiili durumu yansıtmadığı ve varlık tutarı kadar amortisman kaydı yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 44'üncü maddesinin verdiği yetkiye istinaden yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 28'inci maddesi hükmü uyarınca, komisyon tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda harcama yetkilisi veya üst yöneticinin onayı ile kullanımında yarar görülmemekle birlikte hizmet dışı bırakılmasına karar verilen taşınırlar hurdaya ayrılırlar. Hurdaya ayrılarak kayıtlardan çıkarılmasına karar verilen taşınırlara ait hurdaların ekonomik değerinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, ekonomik değeri olmasına rağmen sağlık (hijyen) kuralları gereği veya güvenlik ve teknik nedenlerle imha edilmesinin zorunlu olduğu hususunun mutlaka düzenlenecek raporda belirtilmesi, buna ilişkin olarak yetkili mercilerden alınacak belgelerin rapora eklenmesi gerekmektedir. İmha edilen taşınırlar için komisyonca ayrıca bir imha tutanağı düzenlenmelidir. Ekonomik değerlerinin olduğu tespit edilen hurdaların (metal alaşımlı hurda malzemelerin) 3284 sayılı Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun hükümlerine, 7/2156 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ve Başbakanlığın 2001/15 sayılı Genelgesine göre satış yoluyla Makine Kimya Enstitüsü Kurumu (MKE) Hurda İşletmesi Müdürlüğüne devredilmesi gerekmektedir. Söz konusu malzeme, 5 ay içinde MKE Hurda İşletmesi Müdürlüğü tarafından teslim alınmazsa, bunların mahallinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre satılması gerekmektedir (Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 01.11.1995 tarih ve 212 sıra nolu Genel Tebliği hükmü gereği).

5018 sayılı Kanun'un 50'nci maddesi hükmü uyarınca, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesi zorunluluk arz ettiğinden, taşınırın hurdaya ayrılması, hurdanın imha edilmesi veya satışının muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir. Bu nedenle, taşınırların girişleri ile çıkışları için düzenlenen taşınır işlem fişlerinin birer nüshası, düzenleme tarihini takip eden en geç 10 (on) gün içerisinde muhasebe birimlerine bildirilmelidir.

Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250'nci maddesine göre; hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların 294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına; birikmiş amortismanlarının da, 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına

aktarılması gerekmektedir. Bu nitelikteki hurdaya ayrılan maddi duran varlığın satılması halinde ise 294 ve 299 no.lu hesapların kapatılarak bahsi geçen duran varlığın net değeri duran varlık satış geliri ile kıyaslanmak suretiyle, satış sonucu oluşan zarar 689- Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabına, oluşan kar ise 679-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar Hesabına kaydedilecektir. Şayet söz konusu demirbaş eşya dönem sonuna kadar satılmayıp kayıtlardan da çıkarılmayacak ise dönem sonu işlemleri sırasında eksik kalan amortismanın hesaplanarak hurda demirbaşın tamamı için amortisman ayrılması temin edilmelidir.

Hurdaya ayrılmış ancak satış veya imha yoluyla elden çıkartılmasına rağmen muhasebe kayıtlarından düşülmeyen varlıklar ve bunlar için kayıtlı amortisman tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar hesabında izlenen varlıkların, dönem sonunda doğru ve güvenilir raporlanabilmesi için,

-Söz konusu varlıkların hurdaya ayrılması, satış ve imhasında mevzuat hükümlerine uygun olarak muhasebe işlemlerinin tamamlanması,

-Mali sonuç doğuran işlemlerde yetki, görev ve sorumlulukların net olarak tanımlanması, işlemlerin sistemli olarak ve zamanında muhasebeleştirilmesinin sağlanması,

-Net olarak tanımlanmış kavramlar ve belgelere dayalı bir muhasebe sürecinin kurulması,

önerilir.

Tablo 1: Elden Çıkarılan Varlıklar ve Amortismanlarına İlişkin Hatalı Kayıtlar

Döner Sermaye İşletmesi	Elden Çıkarılan Varlıklar	Amortisman Kayıtları
Afyonkarahisar Sağlık Müd.	33.391,68	33.391,67
Aksaray Sağlık Müdürlüğü	114.272	101.720
Ankara Sağlık Müdürlüğü	485.365,51	429.476,82
Bolu Sağlık Müdürlüğü	48.460	48.460
Burdur Sağlık Müdürlüğü	204.190	204.190
Diyarbakır Sağlık Müd.	4.008.617,55	429.158,18
Düzce Sağlık Müdürlüğü	727,00	0,00

Elazığ Sağlık Müdürlüğü	3.892,32	0,00
Kayseri Sağlık Müdürlüğü	0,00	1.273,19
Sakarya Sağlık Müdürlüğü	613,44	0,00
Samsun Sağlık Müdürlüğü	175.195,04	174.829,18
Kars Sağlık Müdürlüğü	49.333,07	30.798,09
Sinop Sağlık Müdürlüğü	18.986,26	18.419,54
Trabzon Sağlık Müdürlüğü	20.195,55	20.195,55
Van Sağlık Müdürlüğü	1.417.575,24	1.393.532,46
Şırnak Sağlık Müdürlüğü	328.741,53	270.292,84

Kamu idaresi cevabında; 294- Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299- Birikmiş Amortismanlar Hesabı bakiyelerinin araştırılarak hataların düzeltilmesi için 21.03.2017 tarih ve E.310 sayılı yazı ile İl Sağlık Müdürlüklerinin talimatlandırılarak düzeltme kayıtlarına başlandığı ve müteakip işlerde bulguda belirtilen hususlara riayet edileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak hurdaya ayrılmış ancak satış veya imha yoluyla elden çıkartılmasına rağmen muhasebe kayıtlarından düşülmeyen varlıkların bulunması ve buna bağlı olarak kayıtlı amortisman tutarlarının da hata içermesi nedeniyle tutarı tam olarak tespit edilememiş olmakla birlikte 294- Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı ile 299- Birikmiş Amortismanlar Hesapları 2016 yılı mali tablolarında hatalı kayıtlar içermektedir.

Kamu idaresi; taslak rapora cevap süresi içerisinde, 2017 mali yılı ile ilgili olarak, bulguda belirtilen hususun düzeltilmesi için İl Sağlık Müdürlüklerini talimatlandırmış ve düzeltme işlemlerine başlamıştır.

294-Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar hesabında izlenen varlıkların, dönem sonunda doğru ve güvenilir raporlanabilmesi için,

-Söz konusu varlıkların hurdaya ayrılması, satış ve imhasında mevzuat hükümlerine uygun olarak muhasebe işlemlerinin tamamlanması,

-Mali sonuç doğuran işlemlerde yetki, görev ve sorumlulukların net olarak tanımlanması, işlemlerin sistemli olarak ve zamanında muhasebeleştirilmesinin sağlanması,

-Net olarak tanımlanmış kavramlar ve belgelere dayalı bir muhasebe sürecinin kurulması,

önerilir.

8. EKLER

Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları

A2- Kurumun Bilançosu

Kuruluş Adı	: TÜRKİYE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlüğü	Carî Yılı	: 2016			
Tarih Aralığı	: 01.01.2016/31.12.2016	Rapor Tarihi	: 17/03/2017 15:48:20			
Veri Kaynağı	: KOS-Tek Döner Muhasebe Sistemi (TMS)	TMS Link	: http://dms.saglik.gov.tr/TMS/muhmah.htm			
	AKTİF (VARLIKLAR)	Özellik Dönem	Carî Dönem	PASİF (KAYIMLAR)	Özellik Dönem	Carî Dönem
1 DÖNEM VARLIKLAR	596.074.522,78	1.024.574.794,51		3 KISA VADELİ YABANCI KAYIMLAR	434.428.210,08	926.104.245,50
10 HAZİRAN DEĞERLERİ	454.893.196,78	551.738.497,46		30 MALİ BORÇLAR	228.000,00	440.000,00
100 KASA HESABI	543,75	4.401,07		300 İŞLETMELER ARASINDA BORÇLAR HESABI	228.000,00	440.000,00
101 ALINAN ÇEKLER HESABI	0,00	0,00		32 TİCARİ BORÇLAR	22.807.281,02	54.886.099,31
102 BANKALAR HESABI	455.337.288,95	552.006.182,40		320 SATILICILAR HESABI	19.231.153,57	50.694.501,17
103 VERİLEN ÇEKLER VE GÖNDERİME EKİMLERİ HESABI (-)	-787.382,47	-1.113.942,01		326 ALINAN DEPOZİTO VE TEMLİTLER HESABI	3.876.127,45	3.998.298,14
106 DÖLİZ HESABI	0,00	0,00		329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR HESABI	0,00	2.800,00
106 DÖLİZ GÖNDERİME EKİMLERİ HESABI (-)	0,00	0,00		330 DİĞER BORÇLAR	69.282.028,89	85.067.829,16
108 DİĞER HAZİRAN DEĞERLERİ HESABI	24.948,55	39.850,00		335 PERSONELE BORÇLAR HESABI	3.021.118,67	6.631.206,43
11 MENKUL KIYMETLER	0,00	0,00		336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HESABI	66.240.910,22	19.275.633,34
112 KAMU KESİMLERİ TAHVİL, SENET VE BONOLARI HESABI	0,00	0,00		337 Sıkırtıcı İşletmeler Adına Gelen Paralar Hesabı	0,00	59.160.898,39
118 DİĞER MENKUL KIYMETLER HESABI	0,00	0,00		34 ALINAN AVANSLAR	19.985,84	32.365,84
119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKÜĞÜ KARŞILIĞI HESABI (-)	0,00	0,00		340 ALINAN SPARİS AVANSLARI HESABI	19.985,84	32.365,84
12 TİCARİ ALACAKLAR	52.940.965,83	42.793.628,56		349 ALINAN DİĞER AVANSLAR HESABI	0,00	0,00
120 ALICILAR HESABI	51.876.010,76	42.310.850,81		35 YILLARA YATIRIM İNŞAAT VE ONARIM HAKKINDAKİLERİ	0,00	0,00
121 ALACAK SENETLERİ HESABI	0,00	0,00		350 YILLARA YATIRIM İNŞAAT VE ONARIM HAKKINDA BEDELLEN HESABI	0,00	0,00
122 ALACAK SENETLERİ RESKONTO HESABI (-)	0,00	0,00		358 YILLARA YATIRIM İNŞAAT VE ONARIM HAKKINDA BEDELLEN HESABI	0,00	0,00
123 BANKA KREDİ KARTI ARINDIRILAN ALACAKLAR HESABI	0,00	0,00		36 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	341.909.919,36	785.866.836,22
126 VERİLEN DEPOZİTO VE TEMLİTLER HESABI	456.510,63	474.313,51		360 ÖDENECEK VERGİ VE FENLİK HESABI	29.890.445,59	39.949.409,90
127 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR HESABI	6.701,80	6.701,80		361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİMLERİ HESABI	663.472,21	756.872,21
128 ŞİPHELİ TİCARİ ALACAKLAR HESABI	53.985,27	47.798,36		362 ÖDENECEK DÖNER SERMAYE YÜKÜMLÜLÜKLERİ HESABI	17.033.837,41	20.376.219,08
129 ŞİPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI HESABI (-)	-52.122,43	-45.985,52		363 ÖDENECEK DÖNER SERMAYE KATILIM PAYLARI HESABI	15.202.385,14	14.189.945,26
13 DİĞER ALACAKLAR	8.386.065,33	393.706.399,83		366 MENKUR HİSSESİ HESABI	278.917.011,00	709.081.175,45
134 İŞLETMELER ARASINDA MALİ BORÇLAR DÖNEM ALACAKLAR HESABI	189.912,33	393.000.000,00		368 YATIRIM GECİKMİŞ ÖZELLENİMLER VE TAHSİLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI	0,00	0,00
135 PERSONELEDEN ALACAKLAR HESABI	1.288.916,97	1.423.804,19		369 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER HESABI	142.789,01	1.513.914,32
136 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI	6.886.407,80	8.237.855,52		37 BORÇ VE DİĞER KARŞILIKLARI	1.014,97	1.014,97
138 ŞİPHELİ DİĞER ALACAKLAR HESABI	41.834,43	44.740,12		370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI HESABI	0,00	0,00
139 ŞİPHELİ DİĞER ALACAKLAR KARŞILIĞI HESABI (-)	0,00	0,00		371 DÖNEM KARIMIN PENSİYE ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ HESABI (-)	0,00	0,00
15 STOKLAR	50.291.129,46	28.871.049,16		372 KOBEN TAZİNMATI KARŞILIĞI HESABI (-)	0,00	0,00
150 LİKİT MADDE VE MALZEME HESABI	26.963.770,07	26.825.517,72		373 MALİYET DİĞERLERİ KARŞILIĞI HESABI	0,00	0,00
151 YARI MAAMULET ÜBETİM HESABI	0,00	0,00		379 DİĞER BORÇ VE DİĞER KARŞILIKLARI HESABI	1.014,97	1.014,97

Sayfa: 1 / 4

A2- Kurumun Bilançosu

Kuruluş Adı	: TÜRKİYE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlüğü	Can Yılı	: 2016			
Tarih Aralığı	: 01.01.2016-31.12.2016	Rapor Tarihi	: 17/03/2017 15:42:20			
Veri Kaynağı	: KDS-Tek Düzen Muhasebe Sistemi (TDMS)	TDMS Link	: http://tdms.saglik.gov.tr/TDMS/muhim.htm			
	AKTİF (VARLIKLAR)	Özellik Dönen	Can Dönen	PASİF (KAYIMLAR)	Özellik Dönen	Can Dönen
132 MAMULLER HESABI	0.00	0.00		38 GELECEK YILLARA AIT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	0.00	0.00
133 TİCARİ MALVAR HESABI	0.00	0.00		390 GELECEK YILLARA AIT GELİRLER HESABI	0.00	0.00
137 DİĞER STOKLAR HESABI	57,382.73	51,537.44		391 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	0.00	0.00
138 STOK DEĞER DÜŞÜKLUĞÜ KARŞIĞI HESABI (-)	0.00	0.00		39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYIMLAR HESABI	0.00	0.00
139 VERİLEN ŞİPARIŞ AVANSI LARI HESABI	23,218,770.88	0.00		391 HESAPLANMIŞ KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	0.00	0.00
179 TASEPÖNLARA VERİLEN AVANSLAR	0.00	18,527,400.45		393 MENKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI	0.00	0.00
18 GELECEK YILLARA AIT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	20,479,867.92	24,829,984.03		397 SAYIMI VE TESSELLİM FAZLALARI HESABI	0.00	0.00
180 GELECEK YILLARA AIT GİDERLER HESABI	20,479,867.92	24,829,984.03		399 DİĞER ÇEŞİTLİ KISA VADELİ YABANCI KAYIMLAR HESABI	0.00	0.00
181 GELİR TAHAKKUKLARI HESABI	0.00	0.00		41 ZUN VADELİ YABANCI KAYIMLAR	0.00	1,086,068.40
182 SAĞLIK KURUMLARI ARAŞI HİZMET ALIM GİDERLERİ HESABI	0.00	0.00		40 MAL BORÇLAR	0.00	0.00
19 DİĞER DÖNEM VARLIKLAR	8,483.44	3,781.02		403 İŞLETMELER ARAŞI MAL BORÇLAR HESABI	0.00	0.00
190 DEĞERLENDİRİLMİŞ DEĞER VERGİSİ HESABI	0.00	0.00		42 TİCARİ BORÇLAR	0.00	0.00
191 İNDİRİLMİŞ KATMA DEĞER VERGİSİ HESABI	0.00	0.00		420 SATILAR HESABI	0.00	0.00
193 PEŞİN ÖDENİMLER VE FONLAR HESABI	0.00	0.00		426 ALINAN DEĞER VERGİSİ HESABI	0.00	0.00
195 İŞ AVANSI LARI HESABI	7,552.00	2,888.58		429 DİĞER TİCARİ BORÇLAR HESABI	0.00	0.00
196 PERSONEL AVANSI LARI HESABI	0.00	0.00		43 DİĞER BORÇLAR	0.00	0.00
197 SAYIMI VE TESSELLİM NOKSANLARI HESABI	941.44	941.44		436 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HESABI	0.00	0.00
198 DİĞER ÇEŞİTLİ DÖNEM VARLIKLAR HESABI	0.00	0.00		438 KAMU YA OLAN ETEMLİK VEYA TAKSİTLENMİŞ BORÇLAR HESABI	0.00	0.00
199 DİĞER DÖNEM VARLIKLAR KARŞIĞI HESABI (-)	0.00	0.00		44 ALINAN AVANSLAR	0.00	0.00
2 DÜNYAN VARLIKLAR	247,738,782.52	401,702,940.03		440 ALINAN ŞİPARIŞ AVANSI LARI HESABI	0.00	0.00
22 TİCARİ ALACAKLAR	527,920.06	736,414.76		449 ALINAN DİĞER AVANSLAR HESABI	0.00	0.00
220 ALICILAR HESABI	0.00	0.00		47 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0.00	1,086,068.40
221 ALACAK SENETLERİ HESABI	0.00	0.00		472 KODEN TAZİNMATI KARŞIĞI HESABI	0.00	1,086,068.40
222 ALACAK SENETLERİ HESKONTU HESABI (-)	0.00	0.00		48 GELECEK YILLARA AIT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	0.00	0.00
226 VERİLEN DEĞERİ VE TEMLİMLER HESABI	527,920.06	736,414.76		480 GELECEK YILLARA AIT GELİRLER HESABI	0.00	0.00
227 DİĞER TİCARİ ALACAKLAR HESABI	0.00	0.00		481 DİĞER TAHAKKUKLARI HESABI	0.00	0.00
228 ŞİPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞIĞI HESABI (-)	0.00	0.00		50 ZARFI KAYIMLAR	399,425,103.22	499,077,266.64
23 DİĞER ALACAKLAR	0.00	0.00		50 DÖNEMİŞ SERMAYE	815,381,243.54	815,381,243.54
234 İŞLETMELER ARAŞI MAL BORÇLARINDAN ALACAKLAR HESABI	0.00	0.00		500 SERMAYE HESABI	815,382,243.54	815,382,243.54
235 PERSONELDEN ALACAKLAR HESABI	0.00	0.00		501 DÖNEMİŞ SERMAYE HESABI (-)	-1,000.00	-1,000.00
236 DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI	0.00	0.00		52 SERMAYE VERİMLERİ	2,427,434.53	2,427,434.53

A2- Kurumun Bilançosu

Kuruluş Adı	: TÜRKİYE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlüğü	Carî Yılı	: 2016			
Tarih Aralığı	: 01.01.2016-31.12.2016	Raporun Tarihi	: 17/03/2017 15:44:20			
Veri Kaynağı	: KOS- Tak Dözen Muhasebe Sistemi (TMS)	TMS Link	: http://tms.saglik.gov.tr/TMS/muhmen.htm			
	AKTİF (VARLIKLAR)	Özellik Dözen	Carî Dözen	PASİF (KAYIPLAR)	Özellik Dözen	Carî Dözen
229 ŞÜPHELİ DİĞER ALACIKLAR KARŞILIĞI HESABI (-)	0.00	0.00		522 MADDE DURAN VARLIKLAR YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI HESABI	2.427.494.53	2.427.494.53
24 MALİ DURAN VARLIKLAR	0.00	0.00		54 YERLEMLER	0.00	0.00
248 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR HESABI	0.00	0.00		549 ÖZEL FONLAR HESABI	0.00	0.00
249 DİĞER MALİ DURAN VARLIKLAR KARŞILIĞI HESABI (-)	0.00	0.00		57 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	3.671.271.82	241.000.996.20
25 MADDE DURAN VARLIKLAR	243.531.286.03	397.040.894.63		570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HESABI	3.671.271.82	241.000.996.20
250 ARAZİ VE ARSIZLAR HESABI	15.004.630.46	15.004.630.46		58 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI	-676.119.399.20	-890.970.272.77
251 YERALTI VE YERÜSTÜ DÜZENLENİ HESABI	0.00	0.00		590 GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HESABI (-)	-676.119.399.20	-890.970.272.77
252 BİNALAR HESABI	145.590.518.23	145.590.518.23		59 DÖNEM NET KAR/ZARARI	256.084.514.53	121.228.996.14
253 TESİS, MAKİNE VE ÇİHAZLAR HESABI	34.043.966.93	57.401.847.36		590 DÖNEM NET KAR HESABI	256.084.514.53	121.228.996.14
254 TAHTALAR HESABI	40.224.017.07	199.398.653.31		591 DÖNEM NET ZARARI HESABI (-)	0.00	0.00
255 DEĞERLENDİRİMLER HESABI	124.291.314.78	187.733.790.57				
259 DİĞER MADDE DURAN VARLIKLAR HESABI	0.00	0.00				
257 BİRKİMLİ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-115.592.390.44	-189.299.995.30				
258 YATILMAMIS OLAN YATIRIMLAR HESABI	0.00	0.00				
259 YERLEMLER HESABI	0.00	0.00				
26 MADDE OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	0.00	0.00				
260 HUKUKLAR HESABI	1.442.593.54	5.674.994.77				
267 DİĞER MADDE OLMAYAN DURAN VARLIKLAR HESABI	10.207.491.31	10.441.645.96				
268 BİRKİMLİ AMORTİSMANLAR HESABI (-)	-11.650.054.65	-15.916.623.73				
269 YERLEMLER HESABI	0.00	0.00				
27 ÖZEL TÜKEMMEYE TABİ VARLIKLAR	0.00	0.00				
271 ARAMA GİDERLERİ HESABI	0.00	0.00				
272 HAZIRLIK VE BELİRTİME GİDERLERİ HESABI	0.00	0.00				
278 BİRKİMLİ TÜKEMME PİYVALARI HESABI (-)	0.00	0.00				
279 YERLEMLER HESABI	0.00	0.00				
28 GELECEK YILLARA AIT GİDERLER VE GELİR TAHMİNLERİ	0.00	0.00				
280 GELECEK YILLARA AIT GİDERLER HESABI	0.00	0.00				
281 GELİR TAHMİNLERİ HESABI	0.00	0.00				
29 DİĞER DURAN VARLIKLAR	3.886.556.43	3.886.545.64				
293 GELECEK YILLARI İHTİYAÇI STOKLAR HESABI	0.00	0.00				
294 ELDEKİ ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDE DURAN VARLIKLAR HESABI	6.499.004.10	8.410.627.02				
296 PEŞİN ÖDENEKLERİ VE FONLAR HESABI	0.00	0.00				
297 DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR HESABI	0.00	18.030.61				
298 STOK DİĞER DÜŞÜKLEMLİ KARŞILIĞI HESABI (-)	0.00	0.00				

A2- Kurumun Bilançosu

A2- Kurumun Bilançosu							
Kuruluş Adı	: TÜRKİYE SAĞLIK KÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlükleri			Carî Yılı	: 2016		
Tarih Aralığı	: 01/01/2016-31/12/2016			Rapor Tarihi	: 17/02/2017 15:48:20		
Veri Kaynağı	: KOS- Tak Döner Menacele Sistemi (TDMS)			TDMS Link	: http://dms.saglik.gov.tr/TDMS/index.htm		
	AKTİF (VARLIKLAR)	Özsel Döner	Carî Döner		PASİF (KAYIPLAR)	Özsel Döner	Carî Döner
	299-BİRKİŞİMORTİMANLAR HESABI (-)	2.813.447,67	4.561.813,99				
	AKTİF VARLIKLAR TOPLAMI	833.753.315,30	1.428.277.677,54		PASİF KAYIPLAR TOPLAMI	833.753.315,30	1.428.277.677,54
III-ÖF NOT III							
990-Alınan Teminatlar Hesabının Borç Bakiyesi	399.909.148,33 TL dir.						
991-Alınan Teminatlar Hesabının Alacak Bakiyesi	399.909.148,33 TL dir.						
990-Çözümlenmiş Teminatlar Hesabının Borç Bakiyesi	889.253.285,87 TL dir.						
991-Çözümlenmiş Teminatlar Hesabının Alacak Bakiyesi	889.253.285,87 TL dir.						
910-Verilen Teminatlar Hesabının Borç Bakiyesi TL dir.							
911-Verilen Teminatlar Hesabının Alacak Bakiyesi TL dir.							
940-Devrimsiz Çözümlenmiş Borç Bakiyesi	34.644,80 TL dir.						
941-Devrimsiz Çözümlenmiş Alacak Bakiyesi	34.644,80 TL dir.						

A3- Kurumun Gelir Tablosu						
Kuruluş Adı		: TÜRKİYE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlükleri		Cari Yıl	: 2016	
Tarih Aralığı		: 01.01.2016 - 31.12.2016		Rapor Tarihi	: 17/03/2017 15:52:28	
Veri Kaynağı		: KDS-Tek Düzen Muhasebe Sistemi (TDMS)		TDMS Link	: http://tdms.saglik.gov.tr/TDMS/muh/main.htm	
	Gelir Kalemleri	Önceki Dönem	Cari Donem	Cari Donem - Önceki Dönem	Önceki Donem %	Cari Dönem %
A	BRÜT SATIŞLAR	2,037,657,479.28	2,662,752,171.50	625,094,692.22	100.72	100.63
1	600 YURT İÇİ SATIŞLARI HESABI	1,491,194,954.82	1,747,644,266.61	256,449,311.79	73.71	66.05
2	601 YURTDIŞI SATIŞLAR HESABI	277,501.42	429,006.97	151,505.55	0.01	0.02
3	602 DİĞER GELİRLER HESABI	546,185,023.04	914,678,897.92	368,493,874.88	27.00	34.57
B	SATIŞ İNDİRLİMLERİ (-)	-14,547,270.57	-16,657,005.79	-2,109,735.22	-0.72	-0.63
1	610 SATIŞTAN İADELER (-) HESABI	-10,345,820.95	-4,075,706.21	6,270,114.74	-0.51	-0.15
2	611 SATIŞ İSKONTOLARI (-) HESABI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	612 DİĞER İNDİRLİMLER (-) HESABI	-4,201,449.62	-12,581,299.58	-8,379,849.96	-0.21	-0.48
C	NET SATIŞLAR	2,023,110,208.71	2,646,095,165.71	622,984,957.00	100.00	100.00
D	SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	-1,349,764,246.52	-1,950,624,062.80	-600,859,816.28	-66.72	-73.72
1	622 SATILAN HİZMET MALİYETİ (-) HESABI	-1,349,697,597.15	-1,950,598,732.70	-600,901,135.55	-66.71	-73.72
2	623 DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ (-) HESABI	-66,649.37	-25,330.10	41,319.27	-0.00	-0.00
E	BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	673,345,962.19	695,471,102.91	22,125,140.72	33.28	26.28
F	FAALİYET GİDERLERİ (-)	-145,717,864.59	-94,705,912.07	51,011,952.52	-7.20	-3.58
1	630 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ (-) HESABI	-49,014.60	-2,044,766.95	-1,995,752.35	-0.00	-0.08
2	631 PAZARLAMA SATIŞ VE DAĞITIM GİDERLERİ (-) HESABI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ GİDERLERİ (-) HESABI	-145,668,849.99	-92,661,145.12	53,007,704.87	-7.20	-3.50
G	FAALİYET KARI VEYA ZARARI	527,628,097.60	600,765,190.84	73,137,093.24	26.08	22.70
H	DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	33,193,927.16	95,237,960.70	62,044,033.54	1.64	-3.60
1	642 FAİZ GELİRLERİ HESABI	28,683,628.57	83,072,983.68	54,389,355.11	1.42	3.14
2	644 KONUSU KALMAYAN KARŞILIKLAR HESABI	30,807.70	6,126.91	-24,680.79	0.00	0.00
3	645 MENKUL KIYMET SATIŞ KARLARI HESABI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	646 KAMBIYO GELİRLERİ HESABI	0.00	19,018.12	19,018.12	0.00	0.00
5	647 REESKONT FAİZ GELİRLERİ HESABI	25,396.72	9,546.15	-15,850.57	0.00	0.00
6	649 DİĞER OLAĞAN GELİR VE KARLAR HESABI	4,454,094.17	12,130,285.84	7,676,191.67	0.22	0.46
I	DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	-325,736,841.30	-434,641,927.07	-108,905,085.77	-16.10	-16.43
1	654 KARŞILIK GİDERLERİ HESABI (-)	-82,930.13	0.00	82,930.13	-0.00	0.00
2	655 MENKUL KIYMET SATIŞ ZARARLARI HESABI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	656 KAMBIYO ZARARLARI HESABI (-)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4	657 REESKONT FAİZ GİDERLERİ HESABI (-)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5	659 DİĞER OLAĞAN GİDER VE ZARARLARI HESABI (-)	-325,653,911.17	-434,641,927.07	-108,988,015.90	-16.10	-16.43
J	OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	235,085,183.46	261,361,224.47	26,276,041.01	11.62	9.88
K	OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	35,040,024.14	20,666,460.29	-14,373,563.85	1.73	0.78
1	671 ÖNCEKİ DÖNEM GELİR VE KARLARI HESABI	15,050.60	34,571.80	19,521.20	0.00	0.00
2	679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR HESABI	35,024,973.54	20,631,888.49	-14,393,085.05	1.73	0.78
L	OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)	-14,210,693.07	-160,799,319.62	-146,588,626.55	-0.70	-6.08
1	680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI HESABI (-)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2	681 ÖNCEKİ DÖNEM GİDER VE ZARARLARI (-) HESABI	-1,292,751.33	-3,772,730.67	-2,479,979.34	-0.06	-0.14

A3- Kurumun Gelir Tablosu						
Kuruluş Adı		: TÜRKİYE SAĞLIK MÜDÜRLÜKLERİ - Sağlık Müdürlükleri		Cari Yıl	: 2016	
Tarih Aralığı		: 01.01.2016 - 31.12.2016		Rapor Tarihi	: 17/03/2017 15:52:28	
Veri Kaynağı		: KDS-Tek Düzen Muhasebe Sistemi (TDMS)		TDMS Link	: http://jtdms.saglik.gov.tr/TDMS/muh/main.htm	
	Gelir Kalemleri	Önceki Dönem	Cari Donem	Cari Donem - Önceki Dönem	Önceki Donem %	Cari Dönem %
3	689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-) HESABI	-12,917,941.74	-157,026,588.95	-144,108,647.21	-0.64	-5.93
M	DÖNEM NET KARI/ZARARI	255,914,514.53	121,228,365.14	-134,686,149.39	12.65	4.58
1	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HESABI	255,914,514.53	121,228,365.14	-134,686,149.39	12.65	4.58
2	691 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI (-)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3	692 DÖNEM KARI NET KARI VEYA ZARARI HESABI	255,914,514.53	121,228,365.14	-134,686,149.39	12.65	4.58
N	DÖNEM KARI VEYA ZARARI	255,914,514.53	121,228,365.14	-134,686,149.39	12.65	4.58
O	DÖN. KARI VERGİ VE DİĞ. YAS. YÜK. KARŞ. (-)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
P	DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI	255,914,514.53	121,228,365.14	-134,686,149.39	12.65	4.58
!!! DİP NOT !!!						
*900-Alınan Teminatlar Hesabının Borç Bakiyesi		369,909,148.33 TL dir.				
*901-Alınan Teminatlar Hesabının Alacak Bakiyesi		369,909,148.33 TL dir.				
*980-Gider Taahhütleri Hesabının Borç Bakiyesi		688,253,265.87 TL dir.				
*981-Gider Taahhütleri Hesabının Alacak Bakiyesi		688,253,265.87 TL dir.				
*910-Verilen Teminatlar Hesabının Borç Bakiyesi		TL dir.				
*911-Verilen Teminatlar Hesabının Alacak Bakiyesi		TL dir.				
*940-Demirbaş Giderleri Hesabının Borç Bakiyesi		34,644.80 TL dir.				
*941-Demirbaş Giderleri Hesabının Alacak Bakiyesi		34,644.80 TL dir.				

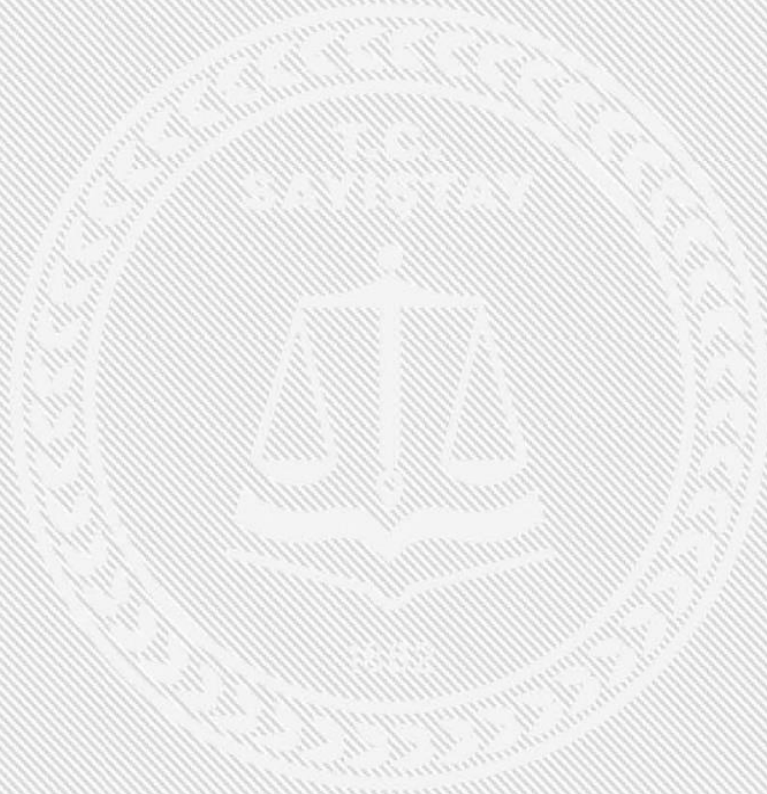

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>

SAĞLIK BAKANLIĞI

2016 YILI

PERFORMANS DENETİM RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. ÖZET.....	71
2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	72
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	72
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	72
5. GENEL DEĞERLENDİRME	74
6. DENETİM BULGULARI.....	77

1. ÖZET

Bu rapor, Sağlık Bakanlığının performans denetimi sonuçlarını ve bulgularını içermektedir.

6085 sayılı Kanununun 36'ncı maddesi uyarınca, Sayıştay “hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilen denetim” olarak tanımlanan performans denetimini yapmakla görevli ve yetkilidir.

Sağlık Bakanlığının hedef ve göstergeleriyle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının değerlendirmesini sağlamak amacıyla aşağıdakiler denetlenmiştir:

- 2016 yılı Performans Programı,
- 2016 yılı İdare Faaliyet Raporu ve
- Faaliyet sonuçları ölçümü yapan veri kayıt sistemleri.

Bakanlık tarafından hazırlanan 2013-2017 dönemine ilişkin Stratejik Plan, 2014 yılı Performans Denetim Raporunda değerlendirildiğinden, Performans Denetimi Rehberi’nde yer alan, “*Stratejik Plana ilişkin değerlendirme aynı stratejik plan dönemi için sadece bir defa yapılır*” hükmü gereğince 2016 yılı denetim çalışmalarında yeniden değerlendirmeye tabi tutulmamıştır.

Sağlık Bakanlığı 2016 yılı performans denetimi kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda;

- Faaliyet Raporunda Mali Bilgiler Başlığı Altında Dış Mali Denetim Sonuçları Hakkında Özet Bilgilere Yer Verilmediği,
- Performans Hedef ve Göstergelere Ulaşılması İçin Belirlenmiş Olan Faaliyetler için kullanılan kaynaklar hakkında bilgiye yer verilmemesi,
- Faaliyet Raporunda Bazı Performans Göstergelerindeki Sapma İçin Neden Sunulmadığı ya da Sunulan Nedenin Tam Açıklayıcı Olmadığı

değerlendirilerek bu hususlar bulgu konusu yapılmıştır.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresi yönetimi, 5018 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan Stratejik Plan, Performans Programı ve İdare Faaliyet Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Yönetmelik ve kılavuzlara uygun olarak hazırlanmış olan performans bilgisi raporlarının doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından; bir bütün olarak sunulan bu raporların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tam ve doğru olarak yansıtmasından; kamu idaresinin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarının ölçülmesine ilişkin sistemlerin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden; performans bilgisinin dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin amaç, hedef, gösterge ve faaliyetlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, kamu idaresinin raporladığı performans bilgisinin güvenilirliğine ilişkin değerlendirme yapmak, performans yönetimi ve faaliyet sonuçlarını ölçen sistemleri değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimin dayanağı; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları ve Sayıştay ikincil mevzuatıdır.

Denetimin amacı, bütçe hakkının gereği olarak kamu idarelerinin faaliyet sonuçları hakkında TBMM ve kamuoyuna güvenilir ve yeterli bilgi sunulması, kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi ile hesap verme sorumluluğu ve saydamlığın yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasıdır.

Denetim, kamu idaresinin faaliyet raporunda yer alan performans bilgilerinin ve bunları oluşturan kayıt ve belgelerin doğruluğu ve güvenilirliğine ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile gerçekleştirilmiştir.

Bu çerçevede, Sağlık Bakanlığı'nın yayımladığı 2013-2017 dönemine ait Stratejik Plan, 2016 yılı Performans Programı ve 2016 yılı İdare Faaliyet Raporu incelenmiştir.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

2016 yılı performans denetimi kapsamında Sağlık Bakanlığının yayımladığı 2016 yılı Performans Programı ve 2016 yılı İdare Faaliyet Raporu incelenerek faaliyet sonuçlarının ölçülmesine yönelik olarak üretilen performans bilgisinin güvenilir olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Performans Denetimi yukarıda sayılan belgeler üzerinden kamu idaresinin raporlama gerekliliklerine uyumunun, bu belgede sunulan performans bilgisinin ve performans bilgisinin üretilmesi için kullanılan veri kayıt sistemlerinin değerlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca 2013-2017 dönemine ait Stratejik Plan 2014 yılı denetim raporunda değerlendirildiği için bu yıl değerlendirilmemiştir. Ancak, 2014 yılı raporunda bulgu konusu edilen Stratejik Planın zamanında yayımlanmaması, şekil ve içerik itibarıyla Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzuna uymaması, Stratejik Planda plan döneminde ulaşılması arzulanan seviyenin yanı sıra plan dönemini aşan seviyelere (2023 yılı seviyesi) de yer verilmesi ve bazı performans göstergelerinde ise mevcut yıl bilgisine yer verilmemesi, önceki dönem stratejik planına ilişkin değerlendirmelere yer verilmemesi ve bağlı kuruluşların hizmet alanına ilişkin stratejik hedef ve performans göstergelerinin belirlenmesi hususları Stratejik Plan ile ilgili herhangi bir revizyon söz konusu olmadığı için 2016 mali yılı için de devam etmektedir. Stratejik Plan tüm sağlık sektörünü kapsayacak bir yaklaşımla hazırlanmış olup Kamu İdaresine ait olmanın ötesinde genel bir sektör planı niteliği taşımaktadır. Stratejik Planda yer alan performans göstergelerinden bazıları bağlı kuruluşların görev, yetki ve sorumluluk alanına girmektedir.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmeliğin “*Performans Programının İlgili İdarelere Gönderilmesi ve Kamuoyuna Açıklanması*” başlıklı 7’nci maddesinin (4) numaralı bendinde performans programlarının ocak ayı içinde kamuoyuna açıklanacağı hükme bağlanmıştır. Ancak, 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin yasalaşma süreci dikkate alınarak genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin 2016 yılı performans programlarının nisan ayı içinde kamuoyuna açıklanacağı, idarelerin internet sitelerinde yayımlanacağına ilişkin Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün duyurusuna binaen Kurum tarafından “2016 yılı Performans Programı” hazırlanarak, 22 Nisan 2016 tarihinde yayımlanmıştır.

2016 yılı performans programında; 23 performans hedefi, 49 gösterge ve 23 faaliyet yer almaktadır. Program döneminde faaliyetlerin ve performans hedeflerinin gerçekleştirilmesi için 4.212.521.000 TL'si bütçe içi, 3.029.229.835 TL'si bütçe dışı olmak üzere toplam 7.241.750.835 TL kaynak kullanılması öngörülmüştür. Toplam kaynağın %97,06'sı (7.028.916.940 TL) faaliyetlerle ilişkilendirilirken, % 1,63'ü (117.951.895 TL) genel yönetim giderleri başlığı altında toplanmıştır. %1.31'i (94.882.000 TL) ise diğer idarelere transfer edilecek kaynakları oluşturmaktadır.

Sağlık Bakanlığı tarafından 2013 – 2017 dönemi Stratejik Planı ve “2016 yılı Performans Programı” esas alınarak “2016 yılı Faaliyet Raporu” hazırlanmış ve 28 Şubat 2017 tarihinde kurumun internet sayfasında yayımlanmıştır.

Faaliyet Raporunda "Mali Bilgiler" başlığı altında iç-dış mali denetim sonuçları hakkında özet bilgilere yeterince yer verilmediği görülmüştür.

Faaliyet Raporunda, performans hedeflerini gerçekleştirmek üzere belirlenmiş olan performans göstergelerinin gerçekleşme durumuna ilişkin bilgilere ve gerçekleştirilen faaliyetlere yer verilmesine rağmen, performans hedef ve göstergelere ulaşılması için belirlenmiş olan faaliyetlere ilişkin bütçe gerçekleştirmelerine yer verilmemiştir. Dolayısıyla performans gösterge hedeflerine ne kadar kaynak kullanılarak ulaşıldığına ilişkin herhangi bir bilgi Faaliyet Raporunda yer almamaktadır.

Faaliyet Raporunda; ilgili oldukları performans hedeflerine ait bazı performans göstergelerinde yıllık hedeflerden sapmalar olmasına rağmen sapma nedenlerinin açıklanmadığı veya sunulan nedenin ikna edici olmadığı görülmüştür. Bu durumun tam açıklama ilkesine aykırı olduğu düşünülmektedir.

Bakanlığın faaliyet sonuçları değerlendirildiğinde ise; tüm performans göstergeleri için üçer aylık dönemlerle Maliye Bakanlığı e-bütçe sistemine giriş yapılarak göstergelerin gerçekleşme sonuçlarının izlenebildiği ayrıca birimler bünyesinde de performans göstergelerinin sonuçlarının ve gerçekleştirmelerinin izlendiği sistemlerin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak; Bakanlığın denetim bulguları bölümündeki hususları da dikkate alarak faaliyet raporlarını, mevzuat hükümlerine uygun olarak hazırlaması ve raporlaması gerekmektedir.

6. DENETİM BULGULARI

A. Stratejik Planın Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Performans Programının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

C. Faaliyet Raporunun Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

BULGU 1: Faaliyet Raporunda Mali Bilgiler Başlığı Altında Dış Mali Denetim Sonuçları Hakkında Özet Bilgilere Yeterince Yer Verilmemesi

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik'in 18 inci maddesinde;

“c) Faaliyetlere ilişkin bilgi ve değerlendirmeler: Bu bölümde, mali bilgiler ile performans bilgilerine detaylı olarak yer verilir.

1) Mali bilgiler başlığı altında ... iç ve dış mali denetim sonuçları hakkındaki özet bilgiler de bu başlık altında yer alır” denilmektedir.

Faaliyet Raporunun mali bilgiler başlığı altında Sayıştay tarafından denetimim kapsamında tespit edilen bulgulara Sağlık Bakanlığı 2015 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer verildiği ifade edilmiştir. Ancak, iç ve dış mali denetim sonuçları hakkındaki özet bilgilere, mali bilgiler başlığı altında yer verilmemiştir.

Kamu idaresi cevabında; 2017 yılı Faaliyet Raporu çalışmalarında bulguya ilişkin gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Faaliyet Raporunun mali bilgiler başlığı altında iç ve dış mali denetim sonuçları hakkındaki özet bilgilere yer verilmesi uygun olacaktır.

BULGU 2: Faaliyetler İçin Kullanılan Kaynaklar Hakkında Bilgiye Yer Verilmemesi

Performans programlarında her bir performans hedefine ilişkin göstergeler ve faaliyetler belirlenmekte, ayrıca performans hedeflerine ne kadar kaynak kullanılarak ulaşılabileceğini

gösteren Faaliyet Maliyetleri Tablolarına da yer verilmektedir. Böylece performans hedef ve göstergeleri ile faaliyetlere ilişkin bütçe hedefleri de belirlenmiş olmaktadır. Faaliyet Raporunda, performans hedeflerini gerçekleştirmek üzere belirlenmiş olan performans göstergelerinin gerçekleşme durumuna ilişkin bilgilere ve gerçekleştirilen faaliyetlere yer verilmesine rağmen, performans hedef ve göstergelere ulaşılması için belirlenmiş olan Faaliyetlere ilişkin bütçe gerçekleştirmelerine yer verilmemiştir. Dolayısıyla performans gösterge ve hedeflerine ne kadar kaynak kullanılarak ulaşıldığına ilişkin herhangi bir bilgi Faaliyet Raporunda yer almamaktadır. Faaliyetler ile ilgili gerçekleşme bilgileri ve bütçe gerçekleştirmelerinin kaydedilmemesi, kamu idaresinin hedeflerine ulaşırken hangi faaliyetleri gerçekleştirdiği ve ne kadar kaynak kullanıldığı bilgisinin sağlanmasına engel teşkil etmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun “Bütçe İlkeleri” başlıklı 13’üncü maddesinin (c) fıkrasında; bütçelerin kalkınma planı ve programlarda yer alan politika, hedef ve önceliklere uygun şekilde, idarelerin stratejik planları ile performans ölçütlerine ve fayda-maliyet analizine göre hazırlanacağı, uygulanacağı ve kontrol edileceği belirtilmiştir. Söz konusu madde hükmüne göre; kamu idaresine ait yılı bütçesi ve bu bütçenin hazırlanmasına temel teşkil eden Performans Programında yer alan performans hedef ve göstergeleri ile hedef ve göstergelere ulaşılması için belirlenmiş olan faaliyetlere ilişkin gerçekleşme bilgileri ve bütçe gerçekleştirmelerinin izlenmesi, raporlanması ve denetlenmesi gerekli olup, buna ilişkin bilgilere faaliyet raporunda yer verilmesi sağlanmalıdır.

Kamu idaresi cevabında; 2017 yılı Faaliyet Raporu çalışmalarında bulguya ilişkin gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Faaliyet Raporunda, faaliyetlere ilişkin bütçe gerçekleştirmelerine yer verilmesi ve bu suretle performans gösterge ve hedeflerine ulaşmak için kamu idaresince kullanılan kaynaklara ilişkin bilgi sunulması uygun olacaktır.

D. Faaliyet Sonuçlarının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

BULGU 3: Faaliyet Raporunda Bazı Performans Göstergelerindeki Sapma İçin Neden Sunulmaması ya da Sunulan Nedenin Tam Açıklayıcı Olmaması

Bakanlık İdare Faaliyet Raporunda; ilgili oldukları performans hedeflerine ait aşağıda belirtilen performans göstergelerinde yıllık hedeflerden sapmalar olmasına rağmen sapma nedenlerinin açıklanmadığı veya sunulan nedenin ikna edici olmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kanun'un "Faaliyet Raporları" başlıklı 41'inci maddesinde; idare faaliyet raporunun, ilgili idare hakkındaki genel bilgilerle birlikte kullanılan kaynakları, bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri ile meydana gelen sapmaların nedenlerini, varlık ve yükümlülükleri ile yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgileri de kapsayan malî bilgileri; stratejik plan ve performans programı uyarınca yürütülen faaliyetleri ve performans bilgilerini içerecek şekilde düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkındaki Yönetmelik'in; "Tam açıklama ilkesi" başlıklı 7'nci maddesinde; faaliyet raporlarında yer alan bilgilerin eksiksiz olması, faaliyet sonuçlarını tüm yönleriyle açıklaması gerektiği, "Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamı" başlıklı 18'inci maddesinde ise; Performans bilgileri başlığı altında performans programında yer alan performans hedef ve göstergelerinin gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerine birim ve idare faaliyet raporlarında yer verileceği belirtilmiştir.

"Sağlık politikalarının önceliklerini ve stratejilerini belirleyen kanıta dayalı bilimsel çalışmalar yapmak" hedefine yönelik olarak *"Sağlık politikaları ve stratejilerine yönelik bilimsel yayın sayısı/Adet"* 10 adet olarak planlanmıştır. Ancak, yılsonu itibariyle hedefe yönelik olarak bilimsel yayın sayısının 5 adet olarak gerçekleştiği ve göstergedeki yıllık hedefe ulaşamadığı görülmüştür. Sorumlu birim, bu hedefin, göstergedeki hedefe çeşitli sebeplerden dolayı ulaşamadığını belirtmiş ancak çeşitli sebeplerin ne olduğu açıklanmamıştır.

Performans göstergesinin hedeflenen ve gerçekleşenin farklı olması durumunda da ,aşağıda gösterildiği üzere; yapılan bazı açıklamalarda, sapmanın neden kaynaklandığı açıklanmadığından, sunulan neden, performans düşüklüğü için ikna edicilik özelliği taşımamaktadır.

Performans Hedefi	Performans Göstergesi	2016 Hedef	2016 Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı %
Sağlık turizmi kapasitesini güçlendirerek, sağlık turizmi kapsamında gelen hasta sayısını ve sağlık turizmi gelirlerini artırmak	Sağlık turizmi kapsamında gelen hasta sayısı/Sayı	520.000	278.608	54
Değerlendirme : 2017 yılında Yabancı hasta takip sisteminde gerekli revizyonlar yapılarak düzenli veri toplanması sağlanacaktır. 2016 yılında ülkemize 150.000 sağlık turizmi, 252.640 turistin sağlığı kapsamında hasta gelmiştir. Ülkemize Sağlık Turizmi kapsamında gelen 150.000 hastanın ortalama 10 bin dolar gelir bıraktığı varsayımı ile bulunmuştur. 2017 yılında Yabancı hasta takip isteminde gerekli revizyonlar yapılarak veri toplanması sağlanacaktır				
Sağlığı geliştirme programları aracılığıyla tütün ve bağımlılık yapan madde kullanımını engellemek	Kamu spotu sayısı (obezite, sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite)/Adet	4	3	75
Değerlendirme: (Aynı hedefe ilişkin diğer göstergenin gerçekleşme oranının fazlalığına ilişkindir.)Hedeflenen kamu spotu, kampanya ve organizasyonlar gerçekleştirilmiştir. Planlananın dışında düzenlenen organizasyonlar nedeniyle organizasyon sayısında artış olmuştur.				
Sağlık verilerini ortak bir veri tabanında toplamak ve güvenli bir ortamda paylaşmak amacıyla kurulan “Türkiye Sağlık Bilgi Sistemi”ni geliştirmek	Mobil cihazlar üzerinde çalışan uygulama sayısı/Sayı	3	2	67
Değerlendirme: Mobil cihazlar üzerinde çalışan uygulamalara 2016 yılında e Nabız Android ve IOS yeni versiyonları ile Olay Yönetim Sistemi mobil uygulaması eklenmiştir. Gösterge hedefe yakın bir şekilde gerçekleşmiştir.				

Kamu idaresi cevabında; 2017 yılı Faaliyet Raporu çalışmalarında bulguya ilişkin gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Faaliyet raporunda performans göstergelerinde meydana gelen sapmaların gerekçesinin izah edilmesi uygun olacaktır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>